

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRÉNEK HIYATALOS KÖZLÖNYE

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Szerkesztőség
Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen minden hó 20-án.

Kiadóhivatal:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Könyvnyomdák és betűöntődéek a magyar korona országainak területén.

BUDAPESTEN.

KÖNYVNYOMDÁK:	Pallas, irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Kecskeméti-utca 6.	A Pesti Lloyd-Társulat Könyvnyomdája, Dorottya-utca 14.	Kunusy Vilmos és Fia, Terezh-körút 38.	Eisner Géza és Bihari Mór, Sip-utca 4.
I. KERÜLET (VÁR).	Pardavy József, Lipót-utca 6.	Pollák M. Miksa, Bálvány-utca 21.	Löbl Dávid, Andrássy-út 19. és Szercesen-utca 20-24.	Pitzger Izidor, Kazinczy-utca 35.
Magyar kir. Államnyomda, Nándor-tér 1.	Poldini Ede és Társa, Ferencz József-rakpart 32.	Preszburg Frigyes, Arany János-utca 14.	Magy. kir. államvasutak menetjegy-nyomdája, Csengery-utca 33.	Propper Leó, Erzsébet-körút 22.
Egyetemi nyomda, Iskola-tér 3.	Süsz Dávid, Háltér 5.	Spitzor és Fischer, Nádor-utca 17.	Mahrer Testvérek, Szercesen-utca (államv. nyugdíjint. palotája).	Zeisler M., István-tér 17.
Szent Gellért-nyomda, Döbrentey-utca 18.	Uilmann József, Régi posta-utca 4.	Schlesinger és Kleinberger, Bálvány-utca 18.	Markovits és Garai, Lázár-utca 13.	VIII. KER. (JÓZSEFVÁROS).
II. KERÜLET (VIZIVÁROS).	Várnai Fülöp, Régi posta-utca 3.	Vayda és Hamburger, Nádor-utca 19.	Nagel István, Dessewffy-utca 21.	»Budapesti Hirlap« nyomdája, Rökk Szilárd-utca 4.
Bagó M. és Fia, Ponty-utca 4.	Wodianer F. és Fiai, Sarkantyús-utca 3.	Weiszmann (sz. Laszk) E., Nádor-utca 18.	Nemzeti nyomda (tulaj. Wiener Izidor), Eötvös-utca 10.	Fritz Ármin, József-körút 9.
Heisler Jaroslav, Várkert-rakpart 1.	V. KER. (LIPÓTVÁROS).	VI. KER. (TERÉZVÁROS).	Neumayer Ede, Szercesen-utca 35.	Magyar Nyomda, (Szemere A. és Tsa) József-utca 45.
Müller K. (Münster K.), Albrecht-út 5.	Bendiner A., Arany János-utca 18.	Beck és Vas, Király-utca 58.	Posner K. Lajos és Fia, Csengery-utca 31.	Rózsa Kálmán és neje, Szentkirályi-utca 30.
Weisz Testvérek, Pala-utca 5.	Czettel és Deutsch, Bálvány-utca 12.	Özv. Borúth Elemérné, Mozsár-utca 8.	Pollacsek Mór, Révai-utca 5.	Weissenberg Ármin, Eszterházy-utca 16.
III. KERÜLET (Ó-BUDA).	Fuchs Samu és Társa, Kálmán-utca 15/b.	Budapesti könyvnyomda- és kiadó-szövetkezet, Kemnitzer-utca	Quitner József, Szercesen-utca 1.	IX. KER. (FERENCZVÁROS).
Bartalits Imre, Lajos-utca.	Gansel Zsigmond, »Minerva«-nyomda, Sas-utca 29.	Bronza Ottó, Váci-körút 17.	Rigler József Ede, Rózsa-utca 55.	Engelmann Mór, Lónyay-utca 7.
Bichler L., Kiskorona-utca 15.	Hornvánszky Viktor, Arany János-utca 1.	»Corvina«-nyomda, Révay-utca 14.	»Unio«-könyvnyomda közkereseti társaság, Dalnok-utca 3.	»Patria«-nyomda-részvény-társaság, Űllői-út 25.
Wimmer Márton, Serfőző-utca 10.	Hungaria könyvnyomda és kiadó-üzlet, Váci-körút 34.	»Európa« irodalmi és nyomdai részv.-társ. O-utca 12.	VII. KER. (ERZSÉBETVÁROS)	X. KER. (KÖBÁNYA).
IV. KERÜLET (BELVÁROS).	Kálman M. és Társa, Vadász-utca 32.	Engel S. Zsigmond, Lovag-utca 7.	Deutsch József, Károly-körút 7.	Első köbányai könyvny. Jászberényi-út 1.
Anglo-Nyomda (Kohn T.), Gránátos-utca 20.	Kanitz C. és Fiai, Vadász-utca 26.	Fővárosi könyvnyomda-, vonalozó- és könyvkötő-részvény-társas., Podmaniczky-utca 37.	Eckstein és Neufeld, Erzsébet-körút 29.	BETŰÖNTŐDÉK:
Athenaeum, irod. és nyomdai részv.-társaság, Ferencziak-tere 3.	Kaufmann József, József-tér 13.	Goldstein Albert, Szercesen-utca 7.	Garai Mór, Károly-körút 3.	Államnyomda.
Buschmann Ferencz, Koronaherceg-utca 8.	Károlyi György, Rudolf-rakpart 7.	Gutenberg-Nyomda, Gyár-utca 31.	Heimlich és Handler, Király-utca 49.	Athenaeum.
Franklin-Társulat, magy. irod. int. és könyvny., Egyetem-utca 4.	Kertész József, Mária Valéria-utca 11.	Herrman Ignác, Laudon-utca 10.	Hunnia-Könyvnyomda. (Tulajdonos: Münz M.) Rombach-utca 1.	Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, VI., Dessewffy-utca 32.
Grosz Bertalan és Varga Endre, Lipót-utca 43.	Kollmann Fülöp, Arany János-utca 34.	»Kosmos« műintézet, kö- és könyvnyomda r.-t. Aradi-utca 8.	Löbl Mór, Király-utca 13.	Egyetemi nyomda.
Goszler Gyula, Aranykéz-utca 1.	Légrády Testvérek, Váci-körút 78.	Klauber és Singer, Lázár-utca 8.	Löblovitz Zsigmond, Csömöri-út 54.	Fischer és Mika, VII., Király-utca 83.
Hedvig S., Karoly-körút 22.	Lőw Ede, Váci-körút 80.	Krömer Alajos, Gyár-utca 20.	Neuwald Ilés, Dohány-utca 44.	Franklin-Társulat, könyvnyomda r.-t.
Hunyadi Mátyás, irod. és könyvnyomda-intézet, Zöldfa-utca 43.	Márkus Samu, Gyapju-utca 6.		»Pannonia«-nyomda Rombach-utca 8.	Pallas,
Nagy Sándor, Papnövelde-utca 8.	Pesti Könyvnyomda-Részvény-Társaság, Hold-utca 7.			Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság.
Országgyűlési Értesítő Nyomdája, Megyeház-utca 11-13.				

Előfizetési ár: egész évre 2 frt = 4 kor., félévre 1 frt = 2 kor.

KÖNYVNYOMDÁK A VIDÉKEN.

Ada. Berger Adolf.	Csongrád. Schwarz Sándor. »Tiszavidék« nyomdája, tulajd.: Silber Jánosné. »Csongrádi Híradó« nyomdája (tul.: Hegyi Antal).	Gyöngyös. Braun Bertalan. Herzog Á. E. Kohn L. Kohn Mór.	Kis-Marton. Dick Ede.	Munkács. özv. Blayer Pinkászné és fia Farkas Kálmán. »Munkács« könyvnyomdája, könyv- és papírkereskedése: Kozma és Grünstein.
Alsó-Kubin. Schneider Dezső.	Czegled. Piros J. és Társa. Sebők Béla.	Győr. Fischer István és F. utóda: Nitsmann József. Surányi János. Győregyházmegyei könyvnyomda. »Pannonia« könyvnyomd. (tulajd. Haar és Raab)	Kis-Várda. Berger Ignác.	Muraszombat. Grünbaum Márk.
Apatin. Szavadill József.	Debreczen. »Csokonai« nyomda- és kiadó-részvény-társaság. »Debreczeni Ellenőre« ny. »Debreczeni« nyomda. Ifj. Gyűrky Sándor. Kutasi Imre. László Albert. Városi nyomda.	Győr-Sziget. Gross G. és társa.	Kolozsvár. Gombos es Sztupjar. »Ellenzék« nyomdája. Gámán János örökösei. »Közművelődés« nyomda. Lehmann V. Sándor. »Magyar Polgár« nyomd. Polcz Albert. Stratzinger G.	Nagy-Atád. Günsberger Antal
Arad. Aradi nyomda - részvény-társaság. Bloch H. Gyulai István. Lengyel Lipót. Muskát Miksa. Román gör. kel. egyházmegye nyomdája. Réthy Lipót és Fia. I. aradi amerikai gyors-sajtónyomda.	Deés. Demeter és Kiss. Rosenstein Mayer.	Gyula. Dobay János. Kohn Adolf.	Komárom. Rónai Frigyes. özv. Krausz Ignáczné. »Petőfi«-nyomda. Spitzer Sándor.	Nagy-Bánya. Molnár Mihály. Keresztes Ferenc »Haldás« nyomdája.
Abrudbánya. Policzer Zs.	Deffa. Heldenwanger József.	Gyulafehérvár. Püspöki lyc. nyomda. Voltz H.	Körmend. Részvény nyomda.	Nagy-Becserek. Grcsits I. Pleitcz Fer. Pál utóda (dr. Brajjer L. és Mayer R.). Scheinberger Ignác.
Aranyos-Maróth. Részvénynyomda. (Felszámolás alatt.)	Déva. Hirsch Adolf. Kroll D.	Hajdu-Böszörmény. Szabó József.	Körmöcbánya. Joerges A. özv. és fia.	Nagy-Bittse. Spiegel Samu.
Aszód. Magy. kir. javító-intézet nyomdája.	Deveser. Rosenberg Zsigmond.	Hajdu-Szoboszló. Plón Gyula.	Köszeg. Feigl Frigyes es Gyula.	Nagy-Enyed. Czinner J. József. Wokál János.
Baja. Kollár Antal és Fia. Nánay Lajos. Streintz Gyula.	Dicső-Szent-Márton. Hirsch Mór.	Hallas. Prager Ferencz.	Kula. Berkovics Márkus.	Nagy-Kanizsa. Fischel Fülöp. Singer Lipót. Wajdics József. Weisz L. es F.
Balassa-Gyarmat. Halyák István. Balassagyarmati könyvnyomda-részv.-társ.	Ditró. Ditró és Szárhegy községek nyomdája.	Hatvan. Hollmann J.	Kún-Szt-Miklós. Bors Károly.	Nagy-Károly. Ifj. Róth Károly. Sarkadi Nagy Zsigmond és Társa.
Balázsfalva. Gör. k. püspöki nyomda.	Dombóvár. Első dombóvári könyvnyomda es papírszergyár.	Hódmező-Vásárhely. »Hungaria« nyomda. Kanitzer Gy. Levai Fülöp.	Léva. Nyitrai és Társa. Dukez Lipót.	Nagy-Kikinda. Jokly L. Milenkovits István. Radák János.
Bártfa. Blayer M.	Dunaföldvár. Schwarz Manó.	Holics. Hotascha J.	Lippa. Povázsay Sándor. Zách József.	Nagy-Körös. Ottinger Ede.
Battonya. Hungária-nyomda, tulajd.: Gaál Vilmos.	Duna-Szerdahely. Goldstein Józsu. Adler Netli.	Huszti. Mermelstein Fülöp.	Liptó-Szt-Miklós. Steier Izidor.	Nagy-Király. Kraft C. Vilmos. Drotteff József. Institut tipografic. Reissenberger Adolf. Roman püspöki könyvny.
Békés. Povázsay László. özv. Már Józsefné. Báró Drechsel Géza.	Eger. Erseki lyc. nyomda. Egri könyvnyomda-részvény-társaság. Lőw Sámuel.	Igló. Schmidt József.	Löcse. Reisz M. József. Werthmüller J. és Fia.	Nagy-Mihály. Landesmann B.
Békés-Csaba. »Corvina« ny. (Szihelszky József). Lepage Lajos. Povázsay Sándor és Guszt.	Eperjes. Pannonia-nyomda, tulajd.: Hedry Bertalan es Stehr D. Kösch Árpád.	Ipolyság. Neumann Jakab.	Losoncz. Kármán-nyomda. Losonczy Sándor es Társa. Roth Simon.	Nagy-Rőcze. Künstler Soma.
Belényes. Süssmann Lázár.	Érsekújvár. Winter Zsigmond. Leuchter Sámuel.	Jászberény. Brünauer Adolf és társa	Lugós. Traunfellner Károly. Virányi János. Weisz Hermann.	Nagy-Szalonta. Reich Jakab. Adler Jakab.
Beszterce. Botschar T. Orendi Károly.	Er-Mihályfalva. Beck Adolf.	Kahold. Deutsch Mózes.	Magyar-Óvár. Czéh Lajos.	Nagy-Szeben. Horovitz Adolf. Winter Zsigm. özvegye.
Bergszász. »Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Juhász Piroška.	Erzsébetváros. Kotzauer D.	Kalocsa. Werner Ferencz. Malatin Antal.	Makó. Gaál László. Neumann József.	Nagy-Szt.-Miklós. König Salamon. Wiener Nathan.
Besztercebánya. Machold F. Singer Jakab.	Esztergom. Buzarovits Gusztáv. Gerenday József »Hunnia« nyomdája. Laiszky János. Tábor Adolf.	Kaposvár. Hagelmann Károly. Jancovics Gyuláné. Kéthelyi Miksa. Magyar János.	Malaczlca. Wiesner Alfred.	Nagy-Szöllős. Zinner Mór.
Bicske. Lederer Hermann.	Fehértemplom. Wunder J.	Karacsbes. Oréhoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdája.	Margitta. Klein Lipót.	Nagy-Szombat. Goldmann Miksa. Horovitz Adolf. Winter Zsigm. özvegye.
Bonyhád. Raubitschek Izor.	Felső-Eőr. Schodisch Lajos.	Karczag. Szódi Miksa. Pauncz Mór »Haladás« könyvnyomdája.	Maros-Vásárhely. Adi Árpád. Ev. ref. collegium-nyomda Grün Vilmos gyorsajtónyomdája	Nagy-Tapolcsány. Platzko Gy.
Brassó. Cött János és Fia. Muresianu Aurél. Alexi Theochár. »Közművelődés« nyomda.	Fertő-Nezsdér. Horváth B.	Kassa. özv. Lippóczy Józsefné. Bernovics Gusztáv. Ries Lajos. Werfer Károly.	Mármaros-Sziget. Deutsch és Berger. Blumenfeld és Dávid. Részvény-nyomda. Wider Mendel.	Nagyvárad. Berger Sámuel. Freund Lajos és Társa. Laszky Armin. Láng József. Rosenbaum Vilmos. Sossenfeld Adolf. Szent László-nyomda r.-t. »Szigetie« nyomda r.-t. Pauker Dániel.
Breznóbánya. Kreisler J.	Fiume. Battara P. Chiuzre & Co. Jerouscheg G. Karlitzky Ferencz. Stabilimento Tipo-litografico Fiumano.	Kecskemét. Sziládi László. Tóth László. »Pannonia« nyomda.	Matészalka. Weisz Zsigmond.	Német-Bogsán. Zeier J.
Buziás. Ullmann F.	Fogaras. Thierfeld Lipót.	Készmárk. Kling János. Sauter Pál.	Medgyes. Reissenberger G. A.	Német-Palánka. Kristofek József.
Csáková. Chudy Testvérek.	Galánta. Első galántai könyvnyomda és papírraktár.	Kézthely. Nadai Ignác. Farkas János.	Mezőtúr. Gyikó Károly.	Nyiregyháza. Jóba Elek. Piringer János.
Csáktornya. Fischel Fülöp.	Galgóc. Sterner Adolf. Seidl Jakab.	Király-Helmezc. Klein József.	Mindszent. Goldstein Mór.	
Csiksomlyó. Ferenczrendi nyomda.	Gyoma. Kner Izidor.	Kis-Czell. Ményhárt Julia. Kézdi-Vásárhely. Ifj. Jancsó Mózes. Beleg Pál és Mester János	Miskolc. Forster Rezső. Wesselényi G.-né. Stamberger Bernát.	
Csikszereda. Györgyjakab Márton. »Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Betegh Pál és Mester János.	Gyöngy-Szt-Miklós. Szabó testvérek.	Kis-Kún-Félegyháza. Renezay József.	Módos. Statis György.	
Csorna. Neumann Samu.	Gyöngy. Krausz N.		Mohács. Blandl János. Rosenthal Márk	
			Moór. Völgyi Lajos.	

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN HÓ 20-ÁN

M. ACADEMI
KÖNYVTÁRA

V. ÉVFOLYAM

BUDAPEST 1895 MÁRCZIUS

3. SZÁM

A szedőgép-kérdéshez.

Most már nemcsak az újvilág reklámjai, hanem a kontinens szaklapjai is egyre-másra foglalkoznak a szedőgépekkel. Persze, mint minden újításnál, itt is optimisták és pesszimisták állnak egymással szemközt. Az egyik alig bír eltelni a csodálatos konstrukcióval, míg a másik szinte kicsinylőleg foglalkozik a már annyi agyvelőnek bomlását okozó szedőgéppel.

Mi passzív szemlélői vagyunk e hajszának, a mely — szerintünk — még ma sem jutott sokkal tovább a *kísérletezésnél*. Sok csodát, sok hihetetlen dolgot föltaláltak már; de azt nem akarjuk elhinni, hogy *gépbe* emberi elme *észl*, *gondolkodóképességet* birjon beléfábrikálni. Mert ha ez lehetséges lesz, akkor az ember csakugyan feleslegessé válik s míg ma a *szedőket* teszi nélkülözhetővé, holnap talán már a hivatalnoki gárda kerül a sorra. Majd csak úgy gyártják az államtitkár, miniszteri tanácsos stb. *gépet*, a melyek (vagy a kik?!) majd az ország ügyeit intézik s az emberek helyett — gondolkoznak.

Mert hát legyünk már egyszer *szakemberek* és ne ragadtassuk el magunkat a mechanikusok hókuszpokuszaiktól. Hát nem tudjuk mi azt, hogy még a legkorrektebb szedő (a milyen igen kevés van) is alig képes olyan szedést előállítani, a melyet minden korrigálás nélkül ki lehet nyomni. De meg azt is tudjuk, hogy a mi szerzőink még sokszor a revíziónál sincsenek megelégedve munkájokkal s még itt is egyre-másra csinálják a »felforgatást«. Jó, hát tekintsünk el ettől és gondoljuk, hogy ezután (majd a szedőgépek korában) mindig csak egészen korrekten megírt kéziratokat kapunk, a melyen már nem változtatnak semmit. Már most ha olyan szedőgépet veszünk, a mely a sorokat *öntve* adja ki, mi hasznát veszszük annak, *ha minden sor hibás lesz*. Ekkor majd újra kibilligetjük a sorokat? De hát akkor talán még több hiba lehet abban.

Ha azonban esetleg olyan gépet tökéletesítenek, mely mozgóbetűkkel dolgozik, akkor is azt majd a legsimább szedéshez használhatjuk, de ezt is csak *emberi* erő közreműködésével. Azt pedig csakugyan mosolylyal kell fogadnunk, ha azt halljuk, hogy a szedőgépet kezelheti bármely laikus, sőt fiatal leányok is. (No, no! Miért nem mindjárt tót napszamosok!)

Nem úgy van az! Akkor is *szedők*, még pedig igen képzett szedők kellene ahhoz, hogy minél hibátlanabban billegtessék ki a sorokat. És ne gondoljuk, hogy azután már nem kell a szedőnek éppen úgy tanulni a nyomdászat technikáját, mint most! Kell bizony azt. Mert a gép legfeljebb csak *fokozni* fogja a szedésgyorsaságot és nélkülözhetlenné tesz egy csomó szakmunkást; (ha tesz!) de nem törli el Gutenberg híveit a föld színéről, mert tudjuk, hogy szakmánknak éppen az az ága a legnehezebb, a mely a különféle komplikáltabb munkákat foglalja magában. E nélkül nem lehet el sem újság, sem könyv, sem semmiféle nyomtatvány a világon.

Hát akkor mit akarnak tulajdonképpen feltalálni? Talán egy olyan szedőgépet, a mely a villám, vagy a levegő, vagy tudja a manó minek a segítségével fogja *elolvasni* a kéziratokat? Ha igen, akkor nekünk már nem kell majd búsulnunk, mert abban a perczen feleslegessé lesz nemcsak a nyomdász, hanem egyszersmind maga az ember is. Arra pedig — azt hiszszük — egy ember se fog vállalkozni, hogy megsemmisítse majd az — emberiséget! . . .

A *Graphisches Centralblatt* ez évi márczius 1. számában *Bardolph F. W. Zur Setzmaschinen-Frage* cím alatt foglalkozik a Linotype-géppel s a következőket írja arról:

Nincs már messze az az idő, a mikor a nyomdatulajdosok is több figyelemre fogják méltatni a grafikai iparágak egyik legelméőbb találmányát: a szedőgépet. Az amerikai Linotype-társaság ugyanis most az óvilágot is szeretné meghódítani azzal a találmányával, a mely a tengerentúl oly gyorsan tört magának utat. A Linotype-gép, mely annyi szakembernek és laikusnak okozott már zavart mechanizmusával, az egyetlen érvényesülhető és használható szedőgép. Magától értetődik, hogy ez legfőképp csakis az újság-szedéshez használható. De ha az ember párhuzamot von az újságoknak amaz előállításmódja között, a mely nálunk és Amerikában dívik, úgy bizony még a dolog egy kissé gondolkodóba is ejt. Az amerikai újságok legtöbbször csak emefer értékű olvasmányok s ott inkább a mennyiség, mint a minőség az irányadó. Éppen csak a legszembetűnőbb hibákra vigyáznak, rendes korrekturacsinálásról ott szó sincs. A korrektor kézirat nélkül futja át a hasábokat s csak arra ügyel, hogy a szövegben meg legyen az összefüggés. De hát az amerikai olvasók ezt is megengedik. Nálunk már az ilyen újságok lehetetlenekké válnának.*

* Boldog németek! A mi vidéki lapjaink legtöbbje bizony még Amerikát is lepipálja, mert azoknál még sokszor az összefüggésre sem ügyelnek.

Szerk.

Ha úgy akarjuk a dolgot keresztülvinni, a hogy nálunk ma is szokásos, akkor a szedőgéppel nem sokra megyünk.

Daczára ennek, a Linotypet már talán a közel jövőben láthatni fogjuk egy bécsi újságyomdában. Természetes dolog, hogy először csakis kísérletet tehetnek vele, a mely sok pénzt fog elnyelni addig is, míg csak félig-meddig eredményt érnek el vele. A kísérletek azonban, a melyeket azzal tenni fognak, bizonyára sokaknak nyújtanak majd értékes tapasztalatokat, míg magának a kísérletezőnek talán az egész vagyónát is felemésztheti.

Ha a sok mutatkozó nehézséget le tudják győzni, a Linotypet lehet majd az újságoknál alkalmazni. Könyvek és egyéb szedéséhez a Linotype merev formája miatt nem használható. Szedőgép, mely újságon kívül mást is szedhet, csak majd az olyan lehet, a mely mozgóbetűkkel fog dolgozni. Egy ilyen gép — persze nem komplikált mechanizmussal — végleg ki fogja szorítani a Linotypet. Mindenesetre, ezzel sokáig fognak még kísérletezni a felalálók, a míg annyira viszik, hogy kiszoríthassák a soröntő-gépet. De hát ez is megtörténhetik! Sokkal nagyobb csodák történtek már!

A szabadipar és a nyomdászat.

A szabadság mindenesetre egyik legszebb és legdrágább joga az emberiségnek.

A szabadság korlátozása megbénítja a tevékenységet és gátolja a haladást.

Ámde különbséget kell tennünk a szabadság és a szabadosság között.

A szabadság csak addig terjedhet, míg mások megrontására nem vezet, de mihelyt a korlátot túllépi, beáll a szabadosság, mely erkölcsi és anyagi hátrányokat idézhet elő az összemérésre nézve.

Igy vagyunk az iparszabadsággal is. Itt is csak addig terjedhet a szabadság, míg az mások megrontására nem vezet.

Sokan azért tartják ugyan helyesnek a teljes iparszabadságot, mely inkább már szabadosság, hogy mindenki bármely téren úgy érvényesíthesse magát, a mint tudja, vagyis olyan pályán élhessen, melyen existenciáját biztosítani képes.

Ez elv magában véve igen szép és méltó lehet arra, hogy követtessék, de sajnos, sokkal több ez elvnek hátránya, mint előnye.

Lehet-e pedig olyan elvet föntartani, melynek több a hátránya, mint előnye? Én azt hiszem, hogy nem.

Csekélységem tehát híve ugyan elvben szintén az iparszabadságnak is, de nem lehetek híve a szabadosságnak, melynek tömérdek és súlyos hátrányai vannak.

Ilyen szabadosságnak tekinthető pedig az állami iparügyi intézkedés is, mely a nyomdászatot nemcsak képesítéshez nem köti, hanem még azt sem követeli meg, hogy az üzlettulajdonosok maguknak törvényes korú szakértő üzletvezetőket tartsanak, a mi még nem involválná az iparszabadság hiányát.

E tekintetben azonban különben is elágazók a vélemények a szakkörökben is.

Egyik helyesnek tartja a mai rendszert a nyomdászatra nézve, mert csak így véli lehetőnek azt, hogy

részvénytársaságok alakulhassanak, melyek úgy a technikai haladás, mint a munkások díjazása céljából előnyösebbek; a másik pedig károsnak hiszi, mert ennek tulajdonítja azt, hogy a szennykonkurrenzia annyira felburjánzott, mely úgy a technikai haladást, mint a munkások helyzetén való javíthatást gátolja.

Tehát ugyanegy szempontból itélve, egyik mellette van s a másik ellene.

Én szerény nézetem szerint az utóbbi felfogást tartom helyesebbnek, nem azért, mintha a haladás és a munkások díjazása tekintetében nem tartanám előnyösebbnek a részvénytársaságok alakulhatását, noha ez minden esetben nem is áll, de azért tartom helyesebbnek az utóbbi felfogást, mert elismerem, hogy legfőképp a jelenlegi rendszer az oka a szennykonkurrenzia nagy terjedésének, mely rombolólag hat a nyomdászat egészséges fejlődésére.

Azonban hogy részvénytársaságok alakulhassanak, ahhoz nem is szükséges a jelenlegi szabadosságot föntartani, mert részvénytársaságokat lehet létesíteni úgyis, ha a nyomdászat képesítéshez van kötve, de megengedtetik az, hogy törvényes korú szakértő üzletvezető alkalmazásával bárki vagy kik nyithatnak nyomdaüzletet.

Ez esetben igaz, hogy némileg korlátozva lenne az az elv, mely szerint mindenki olyan pályán érvényesíthesse magát, a milyenen tudja, mert azok, a kiknek nem lenne tehetségükben, hogy maguknak törvényes korú szakértő üzletvezetőket tartsanak, nem nyithatnának üzletet, mivel a törvényes korú szakértő üzletvezető tartása mindenesetre többbe kerülne, mintha még tapasztalatlan fiatal segédek és tanoncokat tartanak vagy segédet egyáltalán nem tartanak.

Ámde ez intézkedés hátránya csak csekély számú egyeseket sújthat, míg a jelenlegi rendszer számos, sőt mondhatom, nagyszámú honpolgárnak anyagi érdekeit sérti, mert nemcsak a többi tisztességes üzletet nagyon érzékenyen rontja, hanem rontja az azok által alkalmazott egyének anyagi helyzetét is.

Rontja pedig az által, hogy *a kellő szakértővel nem rendelkező üzletek helyesen vállalkozni nem képesek*, mert nem tudják meghatározni a munka helyes értékét a szakértelem hiányában s így oly áron vállalkoznak, melyek nemcsak az üzletnek technikai haladását és a személyzet anyagi helyzetének javítását nem idézik elő, hanem magát az üzletet is csak nyomorgásra kényszerítik, daczára annak, hogy alkalmazottaik munkadíját is a tisztességes megélhetés minimumán jóval alul leszorítják. A hivatkozott elvnek tehát praktikus volta is legtöbbszörre hajótörést szenved.

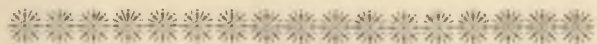
A helytelen vállalkozással azután közvetve ártanak a többi üzleteknek is, mert az egészségtelen verseny következtében kénytelenek munkáiraikat szintén lejjebb szállítani, hogy munkát kaphassanak, a mi azután maga után vonja a pályán élő alkalmazottak anyagi helyzetének romlását is.

Ha tehát azt kívánjuk, hogy a nyomdászat föllendüljön, az üzletek technikailag haladhassanak s az alkalmazottak anyagi helyzete kellő mérvre emeltessék, mindenesetre azon kell lenni mindenkinek, különösen pedig azoknak, a kiknek befolyásuk van az illetékes

helyen, hogy a nyomdászat jelenlegi kóros viszonyai a képesítéshez kötött iparok közé leendő felvétele által mielőbb orvosoltassanak.

S ha e kóros állapotok orvosoltatnak és ha árlejtés alkalmával az üzletek egymást túl nem licitálják az árak túlságos olesóságában, a mire egyáltalán nincsen szükség, mert a munkákat a túlolesó árak nélkül is el kell készíttetni: akkor eleget tehetnek alkalmazottaik ama jogos igényeinek is, hogy a tisztességes megélhetést nyújtó díjazásban részesíttessenek és akkor önként meg fog szünni a feszült viszony a munkaadó és munkás között.

Grócz Ernő.

A szedő és tanuló.

Felolvasatott a Szakkör 1895. február 17-iki havi ülésén.

Van a nagy nyomdász-társadalomnak egy igazi tengeri kigyója, mely már sok hivatott és hivatatlan potentátnak emésztette tintáját, de melyen segíteni a legnagyobb törekvés daczára sem lehetett s mely, ha nem maradt is oly állapotban, miként az tiz-tizenöt évvel ezelőtt volt, de bizonyára nem jobbult, hanem ellenkezőleg: rosszabbult a helyzete.

E nagyfontosságú kérdés: a tanonc-kérdés. E kérdésnek felvetése, a mi szempontunkból tárgyalva az ügyet, mindig érdekes és hálás téma volt a vele foglalkozónak s daczára annak, hogy már a csömörlésig tele vagyunk vele, mégis mindig a felszínen marad az s egyikünk-másikunk mindig megragadja azt, mint egy elintézetlen kérdést, hogy talán többé-kevésbé új eszméivel a kibontakozás felé igyekezzék terelni e biztos révpartot nem lelő szörnyet.

Pár évig aludt ez az ügy, mert saját magunknak is volt elég bajunk, minek elvégzése vette igénybe időnket s erőnket, de végre ismét napvilágra került s mondhatom, nagy buzgósággal tárgyalattott az, egyedüli szaklapunkban: a Grafikai Szemlében, hol szakértársaink közül többen szálltak síkra a tanonc-kérdés érdekében s igyekezvén kimutatni sok jóakarattal, hogy miképpen lehetne ezen kérdést dűlőre vezetni.

Talán nem kell bővebben magyaráznom, hogy a tanonc-kérdés ez esetben nem a túltermelést tárgyalja, hanem azoknak műveltségi fokát és társadalmi helyzetét és nézlet-világát.

Ha aztán cikkem őszinte hangját az igazságot nem kedvelő fülek magukra nézve sértésül fogják venni, ám tegyék; soha sem voltam az, ki e hangokra reagáltam volna, azt azonban előrebecsajtom, hogy más az: igazságot mondani és más gáncsolni.

A műhely ura: a segéd; annak famulusa: a tanuló. A tanuló mindig és mindenütt oly szerepet tölt be, mely alárendeltnek mondható, habár a dolog természete szerint éppen nem az, nálunk sem, hanem inkább barátsági kötelék fűzi felebbvalójához, a segédhez, kitől eltanulván a szükséges tudnivalókat, idővel — letelvén a törvényszerűleg is biztosított tanulási ideje — egyenrangúvá lesz tanítómesterével.

A segéd, igen természetes, ha van önérzet, emberismeret, műveltség, tisztességérzet benne, csak akkor emeli magához azt a gyermeket, kinek ő van hivatva a kenyeret a kezébe adni, ha tudatára jutott annak, hogy az alája rendelt fiúban megvan iránta a kellő tisztelet, megvan a tudnivalók iránt a kellő fogékony-ság, a tisztességes magaviselet, rendszeretet, az idősebbek tisztelete és a tisztaságszeretet.

Ha ezek a kellékek összpontosulnak mindkét egyénben, úgy a tanuló helyzete előnyös, a segédé pedig magasztos, mert oly cselekedetet művel, mely fölemelőleg hathat reá, azon tudatban élvén, hogy a melléje adott ifjú csemete neki fogja köszönhetni azt, a mit tud, neki fogja köszönhetni az életben való boldogulást.

De hány esetben van az meg, hogy a segéd fölismeri a melléje adott gyermek hajlamát, észjárását, kedélyét, igyekezni fog azt mindig úgy idomítani, hogy az a gyermekre nézve előnyössé váljék, nehogy az esetleges rossz tulajdonságok idővel vad gyümölcsöt teremjenek tanoncának?

A gyerek, ki még gondolkozni sem igen tud, persze nem igen ismerheti meg felebbvalójának lelkületét, hogy ezután alkalmazkodjék, legfeljebb csak esetleges szeszélye után mehet, melyet arczáról igyekszik leolvasni.

Ha felebbvalójának arcza derült, az ő kedélye is vidámabbá válik; ha amazé borús, az ő kedélyének higánya is leszáll a zérus fok alá, mert tudván és sejtvéen felebbvalója morózus hangulatából a közelgő vihart.

Szóval a tanuló, mint ilyen, mesterének mindig az árnyéka, mely híven mutatja a mester énjének képmását.

Ezen előrebocsátások után benézünk a magunk társadalmi világába s megfigyeljük ott az életet, melyet im lefesteni igyekszünk, ha mindjárt kontár kezekkel is.

A nyomdász-tanonez, itt a fővárosban, kevés kivétellel, típusa a neveletlen, romlott erkölcsű, iskolázatlan, szófogadatlan és többé-kevésbé vakmerően bátor hadnak.

Ezt, a ki megfigyeli őket s a ki köztük van, igen jól tudja.

A nyomdában uralkodó rend szerint a fiú, ki be lesz osztva, tanító-mesterének, csakis ennek tartozik engedelmességgel, a többi segéd neki null és nix, legfeljebb csak egy segédet lát benne, ki mellett jöhet-mehet, a nélkül, hogy, mint a tisztelet vagy kötelesség hozná magával, köszöntené; vagy minden tartózkodás nélkül egy-egy élczet ereszt meg előtte, mitsém törődve azzal, hogy ezzel a köteles tisztelet ellen vét.

De hát miért ne legyen az a tanonez olyan, mint — tisztelet a kivételnek — úgy gondolja magában ő — a segéd; miért ne komázzék a szedőkket? Mivel nagyobb urak ők, mint ő? Azzal talán, hogy az már nem tanul, mig ő még igen. Ohó! Ez nem is olyan nagy különbség.

Hát nem járul-e ő is éppen úgy az árszabály-alaphoz, mint az a segéd; nem használhatja-e a könyvtárt éppen úgy, mint az a segéd; nem kapja-e ő is

éppen úgy a szaklapot, mint az a segéd, daczára, hogy ő nem fizet érte?

Hát miért is tisztelje olyan nagyon? Talán csak azért, mert nagyobb. Ha egyenlő kötelességei vannak, ha pénzt éppen úgy várják, miként a segédét; ha éppen úgy szólítják fel adakozásra, mint a segédet, gépleányt, meg nyomdai munkást, hát tessék őket szinte számbavenni és nem elnyomni.

Ha egy kalap alatt elférnek szorult helyzetben, akkor ne nyomják őt ki onnan, mikor pénzt eltekették. Végtére ő is csak ember.

És ő ezek után teljes joggal henczeg, mint olyan, ki tudja, hogy rája szükség van.

Ezt köszönhetjük mi annak a bölc gondolatnak, mely azoknak az agyában szülemlett meg, kik jónak látták azt, hogy semmi különbséget se tegyenek akkor, midőn a pénzről van szó, csakhogy minél többet tudjanak összeharócsolni, egy kalap alá vettek szegényszemre mindenkit. Tessék most aztán azt jóvá tenni.

A segéd persze, legtöbb esetben észre sem veszi az ilyen neveletlen gyermek bátorságából eredő vakmerőségét s tovább dolgozik; a gyerek meg ezt a hallgatag modort biztató jelnek veszi a jövőre nézve s még vakmerőbb, arcátlanabb lesz, melyet aztán ha véletlenül megsokal a segéd s rendreutasítani megkísérli: az eredmény kinevetése lesz.

Jól tudom, hogy nem minden segédnél s minden tanulóval van így s mert ezt tudom, beszélek csak általánosságban.

Hogy a viszonyt, melyben a tanuló a segéddel szemben van, hogy kötelességét és a felelőséget iránt tanusítandó magaviseletet, a gyerek, ha a nyomdába jön tanonczul, senkitől sem hallja oktató hangon előadva, a minő modort felvesz, ez csak kópiája tanuló-társai modorának, kiket szertehanczúrozni, neveletlenkedni, rossz vicceket gyártani lát és hall.

Mi több, egy-két nap múlva, a gyermek-kedélynél szokásos asszimilálódásnál fogva, teljes képmása lesz a legvásottabb gyerekeknek. Hisz annál inkább lehet ő is ilyen, mert látja, hogy tanuló-czimboraája minden megtorlás nélkül követ el oly dolgokat, mik fölött, ha meg tudná gondolni cselekedetét, ő maga is elszörnyűködnék, de így csak virtust látván benne, melyet neki is annál inkább kell követni, hogy idősebb tanuló-társának barátságát, rokonszenvét biztosítsa magának.

A barátság, pajtáskodás gyümölcse megleli az ő gyermek fogékony keblében is a hálás talajt s így rövid idő múlva ő is önértettől dagadó kebelével fogja elmesélni egyik-másik idegen barátjának, hogy milyen paradicsomi élete van neki; elmondja virtuskodását, viselt dolgait, melyért másutt talán a háta, de itt a haja szála sem görbül meg.

A virtuskodások, neveletlenségek hosszú sorozatán és a rakoncátlanok következtében lelke, ha művelődésre, finomságra, gyengédségre lettek volna is hajlandók, eldurvul, eltompul, a finomság helyett lép a durvaság és gyengédtelenség, a műveltség helyett a műveletlen és darabos modor, mely csak a trágár dolgok regisztrálásában talál virtust és örömet, az emeli föl, teszi magasztossá, boldoggá.

Boldogsága sine qua nonja a könnyelmű dolgokban találdók fel; hol fetreng és kéjeleg, mignem tudatára ébred felnőtt korában annak, — hogy ha még ki nem halt belőle minden nemesebb érzés — hogy az ő léte, nem lét s a fölött való bújában és keserűségében — most már csakugyan nem törődve semmivel — a bűn fertőjében talál egyedül boldogságot.

Az ő élete teljesen oda van. A társadalomra, illetve a tisztességes társadalomra, teljesen elvesztett. Az nem érti meg őtet, ő nem érti meg azt; útjaik szerteválnak, az övé vezet lefelé, amazé halad egyenesen, mignem egy kisdud hant mutatja, hogy itt is porlad egy a társadalom nyomorultjai közül.

És ha kérjük, hogy ki annak az oka, ha egy ilyen fiatal, zsenge gyermekkedélyben a dudvát hagyják megteremni, a helyett, hogy igyekeznének azt onnan még fejlődésének első stádiumában gyökerestől kitépni, a felelet rá igen egyszerű és igazságos: mindig az, kire a gyermek bizva lett, hogy belőle a jövő emberét faragják, s kit azzal a jó reménnyel adtak szüleik érettebb kezekbe, hogy — mint általában mondják — derekabb ember legyen, mint az apja.

A nyomdában, hol egész napon át, a körülményekhez képest, több-kevesebb ember van összezsúfolva, magától értetődik, hogy sokféle természet összetalálkozásának a gőczpontja. Egy fedél alatt több ember nem fér meg a nélkül, hogy a társalgásnak legkülönbözőbb nemei ne hangzanék fel sans géne egész napon át.

Az egyik virtust talál annak elbeszélésében, hogy ő vasárnap vagy szabad napja délutánján milyen kalandokon ment át; a másik jókedélyű humorral czifrabb dolgokat táal hűséges hallgatóságának; a harmadik arczpirító anekdotázásokba kezd és így tovább fűződik a társalgás egész napon át.

Ha felnőttek vannak együtt egy nemből, akkor a legműveltebb társaságban is előfordul az, hogy a véletlen közbejötté miatt oly dolgok jönnek felszínre, mely különben mélységes takaró alá lesz bújtatva, ha azt nem ahhoz való fülek előtt kellene mondani.

A nyomda-műhelyben, daczára pedig, — és ezt nyíltan mondom — hogy a nyomdászok — mint általában tudva van — intelligens és művelt embereknek szeretik magukat nevezni és nagy büszkén annak is tartják magukat, az nem úgy van, hanem mi tekintettel sincsenek senkire; sem az ifjabb szak-társakra, kik előtt pedig nekik kellene jó példával előlmenni, sem az öregebb szaktársakra, kik pedig koruknál fogva megérdemelnék és el is várhatnák a tiszteletet, sem pedig, a mi fő, a zsenge tanuló gyerekre, kiknek pedig ő tőlük kellene tanulni intelligenciát, tisztességet, műveltséget és jellemet.

Az a gyerek éppen úgy beszél aztán saját társai közt, miként azt a segédektől hallja, sőt mi több, akkor érzi magát jól, ha minél hivebben tudja utánozni a hallottakat, vagy ha pláne azokat túllicizálhatja. A hallott beszédek után jön a cselekedet.

Annak a gyerekeknek ez által fel lesz keltve a kíváncsisága; a kíváncsiság pedig a legveszedelmesebb ördög, mely nem hagyja nyugodni azt, kibe egyszer beleférközött.

A segédttől hallott szavak és cselekedetek éjjel-nappal fülemben csengenek, azok úgy jönnek neki elő, mint egy új világ csodatettei, melyet föltesz magában utánozni a legelső alkalommal is.

Ez okozza a gyerek koránérését.

Ha tekintetbe vesszük azt is talán, hogy e gyermeket otthon sincs, hogy ki tanítsa tisztességesebb és jobb cselekedetre, beszédre, modorra, úgy könnyen rájövünk arra, hogy a gyerekek nem igen kell sokat látni és hallani, hogy megértsen mindent, melyet fejlődő felfogó képességénél fogva mint pille ragad meg és mohó vágygyal emészt föl.

Haraszti József.

(Vége következik.)

VEGYESEK.

Értesítés. A Szakkör márczius hó 24-ére hirdetett kedélyes estélye — a Kossuth-gyászünnepe miatt — elmarad. — Egyben figyelmeztetjük a körtagokat, hogy a 24-diki közgyűlés pontban 10 órakor veszi kezdetét, mert a helyiség csak déli 12 óráig áll rendelkezésünkre.

Mellékletünk a híres bécsi Képes Krónika 41-ik lapját ábrázolja és azon czélból nyomtatott az Athenaeum műintézetében, hogy a millenáris kiadású Magyar Nemzet Története mű egyik füzetéhez mellékeltessek. A műlap egy König és Bauer-féle liliput-gépen lett nyomva, punctura nélkül, 13 színben és aranyozással s a mint olvasóink látják, nagy szakértelemmel és minuciózus pontossággal. A nyomást Kilián gépmester-szaktársunk végezte, Cselesnik János fő-gépmester úr felügyelete alatt. Midőn még megemlítjük, hogy a szöveg »Szent István hadjárata Keán ellen« latin szövegű leírását tartalmazza, köszönetet mondunk úgy Cselesnik szaktársunknak, mint az Athenaeum igazgató-ságának, hogy lehetővé tették a szép tipografiai munkát olvasóinknak külön mellékletként bemutatni.

Márczius 15. Minden esztendőben megülte Körünk a sajtószabadság évfordulóját, a márcziusi napok emlékét, a szokásos felolvasáson kívül kedélyes estélylyel is. Most is tervbe vettük ezt, de — mint más helyen is jelezzük — arról az idén le kellett mondanunk. Lemondtunk erről, mert már az idő rövidsége miatt nem tehetünk másként; azért most e helyett csak ez igénytelen pár sort szenteljük annak a nagy napnak, a mely megteremtette a szabad sajtót és a magyar nyomdászatot. Hiszszük, hogy velünk együtt minden magyar nyomdász ünnepelt márczius 15-én, azon a napon, mely megszabadította a sajtót bilincseitől s szárnyat adott a magyar irodalom művelőinek.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egylete 1895. április 14—15-én (húsvét első és második napján) Budapesten tartandó VI. országos kongresszusának ideiglenes napirendje: 1. Az alapszabályok módosítása. 2. A nagyszabadi, zágrábi és pozsonyi nyomdász-egyesületek csatlakozására, illetve a kölcsönösségi módzatok megállapítására vonatkozó határozatok megállapítása. 3. A központi választmány indítványa: Mondassék ki a *Typographia* az egylet hivatalos közlönyévé.

A nyomdász-szakiskola alapításának ügye, melyet Körünk ezelőtt pár hónappal kezdeményezett, örvendetes haladásnak indult. Az e tárgyban kiküldött bizottság értesülésünk szerint már több külföldi szakiskolától kapott igen becses adatokat s ezen kívül reményünk van, hogy a nemrég alakult főnökegyesület, mely a szakiskola alapításának ügyét első feladatául tűzte ki, kétségtelenül egyesülni fog

velünk e kivánatos intézmény kérdésének kedvező megoldására.

A mi farsangunk. Kinőttünk már az Iparoskörből is: ezt a tapasztalatot szereztük február 23-án, a Szakkör bálja alkalmával. A szó szoros értelmében véve, hering módjára szorongott a közönség az Iparoskör hosszú, de annál keskenyebb termében, hogy végighallgassa azt az érdekes programot, a mely bizony nagyobb kaliberű mulatságnak is becsületére vált volna. Ványi Mariska, Magyar Sarolta, Schaitl Emma, Bauer Margit kisasszonyok, Siposné úrnő, Braun Zsigmond, Fröhlich S. urak ugyan-csak kitétek magukért, hogy a tánczra várakozó közönség figyelmét mindvégig lekössék a műsor számára. Pardon! Majd kifejeztük a főmájsztert, a fő-főrendezőt és kétszeres műkedvelőt: Gyöngyösi Sanyit, a ki annyit fíradozott a mulatság érdekében, hogy meg se urazzuk, mert már ő nem is úr, hanem valóságos és született mulatságrendező. A programot rögtön táncz követte s így a szünóra jól benyúlt már az éjszakába! Meg is érdemelte hát a közönség a dupla — Szünórát. Az első négyest majdnem száz pár szorongta végig, sőt még az utolsóira is jutott vagy hatvan pár. Egyszóval: szép, kedves, felejthetetlen mulatság volt a Szakkör február 23-diki estélye, a mely bizonyára méltó folytatását nyeri majd jövőre valamely tágasabb helyiségben.

Magyar Gyűjtők Lapja cím alatt új hírlap-vállalatot indítanak Érmihályfalván Erdős Miksa régész és Beck Adolf nyomdász. A lap czélja a hazai régészet és minden-mű gyűjtés föllendítése. Szemmel fogja tartani a lap többek között a hazai középkori nyomtatványokat és az egyesek birtokában levő s esetleg eladásra kerülő hirnevesebb könyv-, kézirat- és okmány-gyűjteményeket. Meg fog jelenni havonként kétszer; előfizetési ár egész évre 4 ft, félévre 2 ft.

Idők jele. Egyre-másra indulnak meg a felekezetek érdekeit szolgáló organumok. A kulturharcz így kezdődik — a papiroson. Csak nemrég adtunk hírt arról, hogy Nagyváradon *Tiszántúl* cím alatt egy katolikus napilap indult meg, most már megint azt olvassuk a váradi ujságokban, hogy e hó végén egy, havonként kétszer megjelenő és a református egyház érdekeit szolgáló néplap indul meg ottan. A lap *Ébresztő* címet fog viselni s annyira olcsó lesz, hogy azt a szegények egészen ingyen kapják. Azt hiszszük, hogy ez lesz a legolcsóbb ujság Magyarországon.

A német nemzetközi mintacsere ismertetése e szá-munkból tárgyhalmaz miatt kiszorult s csak a jövő szá-munkban kezdjük meg annak közlését.

A bécsi Waldheim R.-féle nyomdai és művészeti inté-zet, Waldheim Rudolf és az örökségben őt követő fia Lajos halála után, immáron az előbbinek veje, Isbary Rudolf báró tulajdonába ment át, a ki az intézetet elődjei szel-lemében a régi czég alatt fogja tovább vezetni.

Új bronzirózó-készülék. Kétséget sem szenved, hogy az eddigi, vatta-labdákkal való bronzirózó eljárás, mely maig is dívik a legtöbb nyomdában, rendkívül primitív és a bronz-nyagnak a levegőbe kerülése által drága és időt-rabló eljárás, e mellett pedig a vele foglalkozó a munkás egészségére föltette kártékony. Csak örömmel üdvözölhető tehát a Journal für Buchdruckerkunst közlése szerint az a rendkívül praktikus bronzirózó-készülék, melyet a berlini Gutenberg-Haus tulajdonosa, Franke Ferencz szerkesztett. E készülék minden eddigi hiányt, kellemetlenséget megszüntet s e mellett egyszerű és olcsó. Barmely gyakorlatlan munkás szebben és gyorsabban bronziróz e készülék segé-lyével, mint az eddigi rendszer szerint a legügyesebb munkás. A bronz eltörése, e gyakori baj, ki van zárva, mert a két feladóhenger ruganyos és a nyomás alatt futó helyzetben van, mi által egyenetlesebb nyomás és a bron-zirózás tartósabb volta éretik el. Mindemez előnyök mellett

a készülék ára elenyészőleg csekély, 20 márka. Minthogy a »Gutenberg-Haus, Franz Franke, Berlin« minden érdeklődőnek megküldi a készüléket az összeg utánvételével 8 napi próbaidőre, mely idő után nem tetszés esetén visszaveszi: mindenkinek módjában van az új találmányt kockázat nélkül kipróbálni.

Rotációs-gép a fényképészetben. A németországi iparművészeti társulat legutóbbi ülésén bemutattak egy újszerkeztű rotációs-gépet, a mely naponként 1000 méter hosszúságú papírosra képes fényképeket sokszorosítani. Így tehát 40.000 kabinetfotográfia készülhet el egy nap alatt. Schwarze, a feltaláló, az ülésen általános elismerésben részesült.

A hamburgi Beit és Philippi festékgyári cég élelmes és esinos reklám-eszközt küldött szét egy plébából való, elégánsul kifestett és természetesen a céget irásban és képből feltüntető szivarhamu-tálcza alakjában. A praktikus kis használati czikk, az íróasztalon szem előtt állva, folyton emlékezteti a fogyasztót a nyomdafesték megrendelési forrására.

A szófiai betűszedők sztrájkja. Szófában néhány hét óta a betűszedők közt ismétlenül sztrájk ütött ki. Míg azonban eddig csak néhány nyomdában fordult elő sztrájkok, most az összes betűszedők megkezdték a sztrájkot, mely már az összes nyomdákat sújtja.

A litografia feltalálásának százados évfordulóját, melyet a jövő évben bizonyára sokféle és sokféleképpen fognak megülni, a párisi könyvművészek egylete, mintegy előünnepként, már ez idén ünnepli meg és pedig a május hóban megnyitandó nemzetközi litografiai kiállítás által. E kiállításban Senefelder művészete három osztályban lesz bemutatva. Az első osztály a könyvművészet történetének lesz szentelve; be lépzen mutatva a művészet fejlődése Senefelder kísérletezéseitől egész a mai modern chromolitografiáig. A második osztályban egy régi könyvnyomda lesz látható és ezzel ellentétben egy modern műintézet teljes működésben. A harmadik osztályban Európa és Amerika legszebb könyvnyomdai termékeit állítják ki.

Hirdetések a víz alatt. A reklámban dolgozó XIX-ik század sok meglepő dolgot produkált a hirdetések terén a mozgó hirdetőmennyektől kezdve a felhőre vetített »Van Houten Cacao«-ig, a legeredetibb eszméje azonban a genfi fényképészeti társulat igazgatójának támadt. A svájci fényképész ugyanis a folyók és tavak fenekén akar hirdetések alkalmazni, melyek a közlekedő hajók és csónakokról láthatók volna. A hirdetések minden képzelhető színben fára festik és faragják. Az első kísérlet a genfi tóban igen fényesen sikerült.

A méterrendszer, mely *Türökországban* az ottan divó mérték- és súlyrendszer mellett is be volt már hozva, fakultative 1896. márczius 1-től fogva kötelező hatálylyal fog birni, a régi rendszer elejtése mellett.

Franciaországban jelenleg 3943 könyv- és könyvnyomda van működésben; ezen számból Párisra egymagában 316 könyv- és 465 könyvnyomda esik. *Svájcz* 489 és *Belgium* 1048 könyv- és könyvnyomdával bir.

Az első orosz nyomdakaiállítás. Mint Pétervárról írják, márczius hó 3-án délután nyitotta meg Konstantin nagyherceg az első orosz nyomdakaiállítást. A megnyitási ünnepélyen előkelő személyiségek, a technikai társaság és a sajtó tagjai voltak jelen. A kiállítás feltünteteti ama haladást, melyet a nyomdaipar terén Oroszországban az utolsó 25 év alatt elértek. A kiállításra meghívás következtében a bécsi és berlini állománynyomdák és több előkelő külföldi cég van képviselve.

Oroszország nyomdáiának számáról nem birunk határozott adatokkal. Az 1892-ben megjelent könyvek 720 nyomdában állították elő, melyek közül 110 állami vagy városi

kezelés alatt állott, míg a többi 610 magánkézben volt és pedig 220 orosz birtokban, 143 német, 116 zsidó, 131 pedig lengyel, örmény vagy gruziának kezében.

Hírlapirodalom, Amerikában. Az 1776-iki függetlenségi háború előtt az Egyesült-Államokban csak 29 hírlap volt, most van 20.000. Statisztikai kimutatások szerint ezek a lapok a kiadóknak, szerkesztőknek és riportereknek évenként 300 millió frankot hoznak. A zsurnaliszták fizetése nagyon változó. Bostonban a főszerkesztők évi 12—30 ezer frank fizetést húznak, a szerkesztők 9000—13.000 frankot, az irodalmi, művészi és tudományos kritikusok fizetése 6500—9000 frank között változik. Washingtonban, Filadelfiában és Baltimorében körülbelül ugyanolyanok a viszonyok; Chicagóban magasabbak a fizetések, sőt New-Yorkban az egyik főszerkesztő 250.000 frankot kap, annyit, mint az Egyesült-Államok elnöke. Más főszerkesztők 60—80 ezer frankot kapnak, a szerkesztők 25—40 ezer frankot, a kritikusok 15—20 ezer frankot. A riporterek is szereznek 4000—16.000 frankot.— Ez az éremnek csak egyik oldala. Mennyit keresnek e mellett a szedők, arról már nem szól a krónika.

Délfrikában a nyomdászatnak még majdnem elháríthatatlan viszontagságokkal kell küzdeni. A gépek és egyéb szerelvények szállítása ökörszekéren történik. Így a Rhodesia Herald című lap nyomdai berendezésének 800—900 angol mértföldet kellett ily úton-módon megtenni, míg rendeltetési helyére, a Zambesi folyamtól északi irányban, érkezett. Emé fáradságos út alatt a betűkészlet fis-halmazzá lön s rendbehozása hetekig tartó munkát igényelt. A gépek kezelése is sok bajjal jár, mert a legesekélyebb rendelkezéseket is nehéz helyrehozni, mivel szakavatott gépészekben nagy a hiány és rengeteg távolágról lehet csak ilyenekhez jutni. Megezik az is, hogy az újságpapíros elfogytával kénytelenek a lapot cukor- és csomagolópapírra nyomtatni.

Milleniumi történet. Az Athenaeum részvénytársaság kiadásában megjelenő A Magyar Nemzet Története című tizkötetes nagy munkából (milleniumi kiadás) gyors egymásutánban megjelent a tizennegyedik és tizenötödik füzet, melyekben Kuzsinszky Bálint folytatja érdekes tanulmányát Magyarországnak a római uralom alatti történetéről, a második és harmadik században. Majd a római tartományok kormányzását és a hadi viszonyokat ismerteti. A pompás szövegképekben vannak bemutatva a Római császár márványszobra. I. Clementius Silvius helytartó-helyettes Jupiternek szentelt oltárköve. Római császár aranyozott bronzszobrának lába. A gellérthegy-i oltárkö. A krasznai aranyrud stb. Ezenkívül számos csoportkép és arckép Trajanus oszlopáról, s mint műmelléklet, Trajanus oszlopának világhírű csoportozata, a Dák követek kegyelmet kérnek Trajanustól és a bécsi képes krónikának 41. lapja, szines hasonmásban előállítva. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

A Szalay-Baróti-féle Magyar Nemzet Történetéből a 9-ik füzetet is megkaptuk. Ez is méltóan sorakozik tartalmára és képeire nézve az előbbiekhöz, s világos, szabatos előadásával mindjobban leköti az olvasó figyelmét. Kapható Lampel Róbertnél és minden könyvkereskedésben vagy kolportörnél, füzetenkint 30 krajczárért.

Az 1848/49-iki magyar szabadságharc története című nagy illusztrált munkából most jelent meg a 31-ik füzet, a melyben Gracza György a bécsi októberi forradalmat s Latour hadügyminiszter felakasztását mondja el nagy élénkséggel, számos, nálunk eddig ismeretlen adat felhasználásával. E füzet képei a következők: A debreczeni ref. nagytemplom belseje. Ütközet Szikszónál 1848. decz. 28. Schlick táborából. A bábolnai csata 1848. december 28-án.

Részlet a bábolnai csatából. Részlet a Szőregnél vívott csatából 1849. augusztus 5-én. Részlet a moóri csatából 1848. december 30-án. A kassai ütközet 1849. január 4-én. Lipótvár ostroma. A kápolnai csata térképe. A tarczali ütközet 1849. január 22-én. Ajánljuk a hazafias művet olvasóink figyelmébe.

HIVATALOS RÉSZ.

MEGHÍVÓ.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1895. évi március hó 24-én, vasárnap délelőtt 11 órakor, az *Olthon írók- és hírlapírók körének nagytermében* (VII., Erzsébet-körút 9—11. New-York-palota, II. emelet) tartja meg

ötödik (XIII.) rendes évi közgyűlését

a melyre a Kör tagjai tisztelettel meghívottnak.

NAPIREND:

1. Titkári jelentés a Kör működéséről.
2. Pénztárnok jelentése a Kör pénzbeli ügyeiről.
3. Háromtagú számvizsgáló-bizottság választása.
4. Tisztviselők újjáválasztása.
5. A Kör tagsági jegyeire hirdetett pályázat eredményének kihirdetése.
6. Netáni indítványok és kérdéstételek.

Tekintve, hogy alapszabályaink értelmében a közgyűlés határozatképességéhez a tagok egyharmadának jelenléte szükséges, a Kör t. tagjait kérjük, hogy a közgyűlésen minél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek.

Az alapszabályok 13. §-a értelmében indítványok a közgyűlés előtt 8 nappal nyújtandók be a választmányhoz; e szabály alól csak oly sürgős természetű indítványok képezhetnek kivételt, melyeknek sürgősségét a közgyűlés elismeri.

Budapest, 1895. február hóban.

A választmány.

A közgyűlést megelőzőleg d. e. 10 órakor, ugyancsak a fent jelzett helyiségben

ÁCS MIHÁLY ÉS FIRTINGER KÁROLY
vonatkozással a szabadsajtó kihirdetésének emlékére
Régi könyvekről tartanak fölolvasást.

Budapest, 1895. február hóban.

A választmány.

Ötödik havi fölolvasó-ülés 1895. február 17-én.

Elnök Tanay József üdvözlővén a megjelenteket, megnyitja az ülést s egyben felkéri Haraszti József tagtársat *A szedő és tanuló* című dolgozatának fölolvasására. A találóan megírt és sok igazságot tartalmazó fölolvasást mindvégig figyelemmel hallgatták s végül élénken megéljenzették.

Elnöklő köszönetet mondott fölolvasónak fáradságáért s dolgozatát elkérte a *Grafikai Szemle* számára.

Pár percnyi szünet után Gelléri Mihály, Körünk alelnöke ült a fölolvasó-asztalhoz, hogy *A magunk hibáiról* értekezzen. Ez a fölolvasás is azt a témát feszegette, mit az előbbi, de egészen más oldalról és másként konkludálva, — éppen azért annál nagyobb érdekeltséget keltett a hallgatóságban s szintén zajos éljenzéssel lett meghálálva.

Titkár a következőket terjesztette elő: A múlt havi fölolvasó-ülés óta nem történt semmi nevezetes jelenteni való. Tudatjuk azonban, hogy a múlt havi ülésen megválasztott öttagú bizottság már megkezdte működését s szétküldte a szakiskola ügyére vonatkozó kérdőíveket. — Egyben felhívom a szaktársak figyelmét arra a fölolvasásra, a mely a jövő hó 24-én tartandó közgyűlést fogja megelőzni. Ezt a fölolvasást Ács Mihály és Firtinger Károly tagtársaink fogják tartani ama régi könyvekről, a melyet Körünknek nagys. Ballagi Aladár professzor úr bocsátott rendelkezésére, s melyért a tudós tanár úrnak e helyütt is köszönetet mondunk.

Beléptek a Körbe: Szathmáry Ede, Berkovits János, Schwartz Pál, Fráter Lajos, Hajdu István, Beuer Ferencz, Démusz Gusztáv, Andrassy József, Friedmann Mór, Simon József (Pécsről).

Kiléptek a Körből: Ungerleider Mihály, Diamant Sándor.

Ezután pénztáros a múlt év december haváról pénztári kimutatást terjesztette elő, a melyre senki se tett észrevételt.

Jelentette továbbá pénztáros, hogy a tagsági jegyek elfogytak s így az újonnan belépő tagok majd csak akkor kapnak ilyeneket, ha az újabb pályázat sorsa eldől; addig is azonban a havi nyugták lesznek érvényesek.

Több tárgy nem lévén, elnök megköszönvén a tagok érdeklődését s ismételen figyelmézet a március 24-diki közgyűlésre, — mely az *Olthon* írók és hírlapírók körében lesz megtartva — az ülést bezárja.

Tichy Ákos,
titkár.

Figyelmeztetjük a szaktársakat, hogy a Feszty-féle körképjegyek 32 krért az egész télen át is kaphatók Tichy Ákos titkárnál (Részvénynyomda, hold-u. 7.). A jegyek — vásár- és ünnepnap délután kivételével — mindenkor érvényesek.

Tisztelettel kérjük a t. házipénztáros urakat, hogy a tagsági díjak beszédésénél a lehető legnagyobb buzgóságot fejtsek ki és a beszédett tagdíjakat az üzletben alkalmazott összes szakköri tagok névjegyzékének kíséretében, tekintet nélkül arra, hogy fizettek-e vagy sem mindnyíjan, küldjék direkte, vagy pedig Wolf Antal egyleti különcöz útján, *Rencsisovszky Ferencz* szakköri pénztáros-hoz (VI., Csengery-utca 49., II. 22.) lehetőleg minden hó 12—15-éig.

Értesítés. *Divald Károly* czég (Kossuth Lajos-utca 1.) és *Kurzweil Frigyes* fényképész (Dorottya-utca 11. szám) Körünk tagjainak és családtagjainak fényképek készítésénél az alább feltüntetett rendes árszabályukból 35%-nyi engedményt adnak, mit azzal hozunk tudomásra, hogy e kedvezmény igénybevételénél mindenkor a tagsági jegy mutatandó fel igazolásul. — A rendes árszabály a következő: 12 db. Mignon-kép 3 frt, 6 db. 2 frt (csakis felnőtteknek); 12 db. visít-kép 7 frt, 6 db. 4 frt, 3 db. 2 frt 50 kr.; 12 db. kabinet-kép 14 frt, 6 db. 9 frt, 3 db. 6 frt; 12 db. Makart-kép 20 frt, 6 db. 12 frt, 3 db. 9 frt; 12 db. boudoir-kép 25 frt, 6 db. 14 frt, 3 db. 10 frt.

A Szakkör t. tagjait kérjük, hogy mindennemű kondícióváltoztatást, úgy az abba való be-, mint kilépést, haladéktalanul adjanak tudtul a Kör pénztárosának, mert csak így kaphatják meg pontosan az őket megillető kiadványokat és meghívókat. Elég erre a célra egy egyszerű levelezőlap.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. olvasóink figyelmét ez úton hívjuk fel arra, hogy a nyomdákban levő idősebb tanoncok részére megmaradt mellékleteinket ingyen bocsátjuk rendelkezésre. Vidékről két darab öt krajczáros bélyegyet kérünk a postaportóra.

Bekötési tábláink (kék és piros színben) elkészültek és helyben 60 krért, vidékre 67 krért adjuk.

F. B., *Fiúme*. Legközelebb a Szakkörben a háromszínű nyomásról érdekes fölolvasást tart egy hivatott szakember; a fölolvasás lapunkban meg fog jelenni és ott megtalálhatja majd kérdéseire a választ.

K. G., *Szent-Gothárd*. A beküldött apróságok tetszetősek és a jóízű szedő kezének nyomát viselik magukon. Szívesen konstatáljuk, hogy e részben igenis egészségesen gondolkodik; a mi hiba van rajtok, az a nyomda hiányos berendezésének tudandó be; de a hol jót csinálnak, ott a nyomda fokozatos berendezésével a jobbra kell törekedni. Erre a célra hasznos segítőeszköz a *szaklap*, a mi — tudomásunk szerint — azon a környéken ismeretlen. Nagyon kíváncsok, hogy az egészség javulásával az ambíciója is növekedjék; mi különösen az előbbi óhajtjuk; ha ez meglesz, megjön a másik is. — A cikket jövő számunkban hozzuk. Kérjük további szives közremunkálását.

Többeknek. Jelen számunk nagy részét a Hivatalos közlemények foglalván el, szíves türelemre kérjük azokat, a kiknek közlendőik vannak nálunk. Legközelebb sorát ejtjük.

Fl. J., Dombóvár. Igaz, a nekünk beküldött nyomtatvány nem válik díszére egy budapesti nyomdának, de nem annyira a szedés ennek az oka, mint inkább a minden kritikán alul való nyomás, meg a minden szóban előforduló hiba. Mindenesetre időnk jelle, hogy vidékről figyelmeztetnek minket az ilyen silány fővárosi nyomtatványokra. Különben levelet is irtunk.

N. E., Szászsebes; H. P., Veszprém. A tanoncoknak elküldtük a mellékleteket. Köszönet az elismerésért. Az a célunk, hogy ily úton is előmozdítsuk a szakképzést és örülünk, ha némiképen czélt érünk ez úton. A mellékletekért küldött pénzt visszaküldtük, mert mi ezt ingyen osztjuk szét — mint megirtuk — az idősebb tanoncoknak, ha az üzletvezető vagy egy szakértés néhány sorban ajánlja.

Szabadka. Az a véleményünk, hogy a találmány populárisabb tételre csak a szaklapok lennének megfelelők, természetesen hirdetés útján. Hogy érdemes-e költekezni erre? Ajánljuk figyelmébe azt a nyilatkozatot, melyet egy többszörös milliomos üzletember saját praxisa nyomán tett. Ha valaki csak 20—25 forintot fordított hirdetésekre, kidobta az ablakon. 500—1000 frt hirdetésekre kiadva,

ugyanannyi tiszta jövedelmet hajt. Ha valaki azonban abban a helyzetben van, hogy 100.000 forintot is kiadhat hirdetésekre, milliókat szerezhet általa. Probatum est!

A. E., Helyben. Az Augsburgi rotációsról szóló józú közleményt vettük, de erről a számról lekészt. Megkurtítva jövő számunkban hozzuk. Köszönet az érdeklődésért.

Graphica szerk., Helyben. Tisztelettel kérjük a cserepéldány pontos küldését. Az utolsó két számot nem kaptuk meg.

A GRAFIKAI SZEMLE

ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 2 frt = 4 korona,
félévre 1 frt = 2 korona.

Egyes szám ára 20 kr. = 40 fillér.

Az egyes számok nyomdánkenti elárúsításával a fővárosban Kubin J. kolportőr van megbízva.

A Könyvnyomdászok Szakkörének ötödik (XIII.) évi jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Ismét a régi kerékvágásba zökentünk. A tavalyi átmeneti, esonka esztendő után megint egy teljes év eredményéről adunk számadást megbízónknak: a m. t. közgyűlésnek. Röviden, de tárgyilagosan soroljuk fel az 1894. esztendő eseményeit, nem hallgatva el semmi nevezetesebb mozzanatot, még akkor se, ha az netalán reánk nézve fíjdalmasabb hírokat pengetne is. De viszont nem fűvünk fel jelentéktelen dolgokat, hogy azazul működésünket mintegy kiemelve, nagyobb hatást érhessünk el.

A frázisok, émelegős körmondatokba burkolt dicsériadák nem férnek el a mi szűk Körünk keretébe; mert a csendes munka soha sem tűrte meg maga mellett a vásári zsbajt: a reklám sippal-dobbal dolgozó módszerét.

Nem akarunk mi hatalmas, mindeneket uraló testületté lenni, vagyunk, a kik voltunk és leszünk, a kik vagyunk: a magyar nyomdaipar ápolói, fejlesztői. És mikor ezzé akarunk lenni, akkor — természetes — számítunk is a magyar nyomdászok amaz elemeire, a kik a haladásnak nemesak barátai, nemesak lelkes tényezői, de a kiknek egyszersmind szívükön fekszik a *gyengébbek*, hátramaradtak sorsa is; a kik nemesak azon vannak, hogy magok törjenek fel a Parnasszusra, hanem arra töreksenek, hogy azt, a mivel őket megajándékozta a természet, másokkal is megismeressék s lassan-lassan megkedveltesék.

Ez a mi szerény Körünk czélja: közvetve és közvetlenül fejleszteni a magyar nyomdaipar nivóját. Nem erőszakkal, nem nagyképszerűséggel, hanem úgy, hogy az még a leggyengébb tehetségnek se sértse önértetét. Mert tudjuk azt nagyon jól, hogy manapság, a mikor már a nyolcz-tíz éves gyermek is hangosan, a nyílt utczán bírálja tanítója vagy professzora működését; mikor az a kis poronty is legalább annyinak képzeli magát, mint tanítója: akkor — magától érthető dolog — egy, már a maga emberségéből élő fejlettebb ifjú szégyelve vallana meg, hogy még ő neki tanulni is lehetne, sőt talán kellene is. Ezt nem teszi; sőt a legtöbbje egész nyíltan kimondja, hogy őt ez és ez a szakdolog, értekezés stb. nem érdekli, mert már azokat mind régén tudja. De azért mégis titokban elolvassa, magába-szedi és lassan-lassan hasznára fordítja . . .

Tudjuk nagyon jól, hogy ez így van, azért nem pörölünk még legidázabb elleneinkkel sem, mert tapasztaljuk, hogy ezekből sem beszél egyéb, mint az egyéni hiúság.

Ezzel pedig mi nem törődhetünk, mert egész igyekezetünk oda összpontosul, hogy az összességnek: a magyar nyomdaiparnak s legfőképp a magyar nyomdaipar munkásainak legyünk valódi támazsa.

Erre a bázisra van Körünk építve, ily értelemben kaptunk a tagok összességétől mandátumot, a kik — nagyon

természetesen — csakis ily úton-módon várják tőlünk a *beszámolót*.

Nem tudjuk, mennyiben feleltünk meg e megtisztelő bizalomnak, arról majd csak a mai közgyűlés mondhat véleményt. De hogy a legjobb akarattal és tehetségünk szerint végeztük a reánk bízottakat, azt jó lélekkel mondhatjuk.

Hogy pedig a nyilvános kritikát is megkaphassuk, a következőkben adunk számot 1894. évi működésünkről:

1894. évi január hó 1-től az év végéig hét választmányi és öt havi fölolvasó-ülést tartottunk. Az öt havi ülés alkalmával *hét* fölolvasást adtak elő, melyek mindegyike csak emelte Körünk hírnevét.

Az évi közgyűlés márczius hó 18-án tartatott meg, mely alkalommal a tisztikar és választmány is új választás alá kerülvén, az a beadott szavazatlapon összeszámlálása után a következőkép alakult meg:

Elnök: Tanay József; *alelnök:* Gelléri Mihály; *első titkár:* Tichy Ákos; *másodtitkár:* Dapsy Károly; *pénztárnok:* Renesisovszky Ferencz; *ellenőr:* Szabó Dezső; *leltárnokok:* Stalla Márton és Wóznér Ignác. *A választmányba* bevalasztattak: Kosovitz Rezső, Bauer J. M., Striska Ede, Janovits Ferencz, Plachy Lajos, Vebery Lajos, Fekete Ferencz, Kerkovszky Alajos, Kiss Károly, Pethő Sándor; *pótagok:* Cselesnik János, Krammer Lipót, Urbán János, Mitterszky József, Pamuk Ferencz.

A megválasztást — Cselesnik János kivételével — mindnyájan elfogadták, ki helyett *Major* Istvánt, mint legtöbb szavazatot nyertet hívtuk be. Időközben azonban *Kiss* Károlyt és *Pethő* Sándort töröltük a választmányi tagok sorából, mert daczára a minden ülésre történt meghívásnak, ők soha, egyetlen egy alkalommal se jelentek meg a Kör ülésein. Évközben még *Dapsy* Károly, titkártársam is — katonakötelezettség teljesítése miatt — kilépett a választmányból, kinek helyettesítésére *Janovits* Ferencz választmányi tagot kértük fel.

Az új választmány *alakuló-ülését* márczius hó 27-én tartotta meg, mely alkalommal megalakultak a különféle bizottságok is, még pedig a következőleg: 1. *Irodalmi bizottság:* Ács Mihály, Firtinger Károly, Gelléri Mihály, Kosovitz Rezső, Major István, Szabó Dezső, Tanay József, Tichy Ákos. 2. *Szakközvetítő bizottság:* Bauer J. M., Dapsy Károly, Fekete Ferencz, Janovits Ferencz, Kiss Károly, Krammer Lipót, Mitterszky József, Striska Ede. 3. *Vigalmi bizottság:* Janovits Ferencz, Pamuk Ferencz, Plachy Lajos, Vebery Lajos, Wóznér Ignác. 4. *Gazdasági bizottság:* Renesisovszky Ferencz, Stalla Márton, Wóznér Ignác.

Mindjárt az alakuló-ülés szomorú aktussal kezdődött: a *Kossuth Lajos* temetésén való részvétel módozatai fölött is ez alkalommal tanácskoztunk. Ekkor határoztuk el, hogy az elhunyt ravatalára egy nemzetiszínzalagos, habér és

pálmából készült koszorút helyezünk — »Kossuth Lajosnak, a sajtó szellemóriásának — A Könyvnyomdászok Szakköre« felirással. A temetésen Körünk testületileg vett részt, a Kossuth-szoborra pedig 20 forint aláírással kezdve, gyűjtést rendezett tagjai között, a mely gyűjtés — dacára annak, hogy tagjaink nagy része már más íveken is adakozott — 170 frt 37 krt eredményezett. Ezt az összeget a pénztáros 1894. október 3-án a Pesti Első Hazai Takarékpénztár-Egyesületnek, mint a szobor-alap kezelő-pénztárnak 1162. sz. a. nyugta ellenében befizette.

Egyik kiemelkedő részét Körünk mult évi működésének az április hó 22-én, az Ipáregyesület nagytermében megnyílt és nyolcz napig tartott *szaklapkiállítás* képezte. A kiállítás eredetileg márcziusra, a szabadsajtó kihirdetésének évfordulójára volt tervezve; de ekkor a legjobb akarat mellett sem lehetett megtartani, mert a külföldi szaklapok legnagyobb része nem érkezett be az első határidőre. A kiállítást — ngs. lovag *Falk* Zsigmond úrnak, körünk dísztagjának védnöksége mellett — ünnepséggel nyitottuk meg, mely alkalommal Körünk fíradhatlan és buzgó elnöke: *Tanay* József üdvözölte a védnököt, a ki erre igen szépen és meghatóan válaszolt. A védnökön és elnökön kívül elismerés illeti *Bauer* J. M. tagtársat, a ki fíradhatlan szorgalommal gyűjtötte a kiállítás anyagát. De őszinte köszönetet érdemel *Firtinger* Károly tagtárs is, ki az ő becses nyomdászati gyűjteményéből a kiállítás egyik legvonzóbb részét, az alkalmi lapokat bocsátotta a Kör rendelkezésére. Nem volna teljes hálánk, ha megfedekezünk fíradhatlan alelnökünkéről: *Gelléri* Mihályról, a ki, mint mindenben, úgy itt is kitartó szorgalommal munkált közre. És hogy a rendezés oly kifogástalan lehetett, azért a választmány majd minden tagját elismerés illeti.

A mult évi közgyűlés alkalmával lett kihirdetve a Kör használatára szolgáló *tagsági jegyek* pályázatának eredménye. Kilencz pályamű érkezett be ez alkalommal, a melyek között — a jury ítélete szerint — egy se volt abszolút becsű s így a pályadíjakat nem lehetett kiadni. A mostani közgyűlésen kerül sorra a *másodszor* hirdetett pályázat eredménye, a melyről — mivel az már az 1895. év keretébe tartozik — itt nem szólhatunk bővebben.

Ács Mihály, t. elnökünk szives közbenjárása folytán Krecsányi, a budai szinkör igazgatója, a mult évben is adott Körünk tagjai részére kedvezményes jegyeket; nemkülönben a városligeti szinkör igazgatójától, a Feszty-körképtársaságtól és a Képzőművészeti Társulattól is voltak a mult évben kedvezményes jegyeink.

Tagjaink szórakoztatásáról sem feledkezett meg a vigalmi bizottság. Az 1894. január 20-án tartott farsangi mulatságon kívül — melyről már a mult évi titkári jelentés is megemlékezett — márczius 18-án egy kedélyes estét, július hó 8-án, az *Ébredés* dalkörrel együtt, a zugligeti Disznófőnél egy igen sikerült nyári mulatságot és november hó 24-én a Széchenyi-téri kioszkban táncmulatságot rendezett a nevezett bizottság.

A mennyire anyagi viszonyaink engedték, a szakképzésre is kiterjedt a választmányi figyelme. Ugyanis október hó 14-én, lovag *Falk* Zsigmond úrnak kegyessége folytán, a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság szedőtermében kottaszedő-tanfolyamot nyitott a választmány, melynek vezetőjéül *Gottesz* Gyula urat kérte fel. E tanfolyamra 14 kortág jelentkezett, bár ezek közül többen időközben kimaradtak s a tanfolyamot csak vagy négyen végezték sikeresen. A viszonyokat tekintve, ez is kielégítő eredménynök mondható. A tanfolyam vezetőjének fíradozását 40 forint tiszteletdíjjal jutalmaztuk.

Az 1895. évi *Évkönyv* szerkesztését most is *Gelléri* Mihály tagtársra bizta a választmány, a kinek az irodalmi bizottságon kívül több jeles tollforgató szaktárs segédkezett. Az

Évkönyvet megint 1000 példányban nyomattuk s az körülbelül a mult évi arányban fogyott el most is.

A *Grafikai Szemlével* ebben az évben sem vallottunk szégyent, sőt igen sok elismerő nyilatkozatot kaptunk annak úgy technikai kiállítását, mint beltartalmát illetőleg. Elismerés és köszönet illeti ezért a lap szerkesztőjét: *Tanay* Józsefet, főmunkatársát: *Bauer* J. M. tagtársat és a közreműködő dolgozótagtársakat, a kik folyton gondoskodnak Körünk lapjának változatos tartalmáról. — Hálás köszönettel tartozunk ama főnök uraknak is, a kik megértve Körünk hívó szövegét, készséggel ajándékozták meg a Grafikai Szemlét díszes mellékletekkel. Egyúttal legyen szabad ama reményünknek adni kifejezést, hogy ez a készség ezután se fog náluk alábbszállni.

Körünk minden tagja részére meghozattuk a *Ruzicska* Gyula által kiadott *Tótfalusi Kis Miklós életéről* írt könyvet, hogy ez által is elősegítsük a nemes czél megvalósulását. Összesen 350 füzetet hozattunk, mely 52 frt 50 krba került.

Az EMKE elnöksége felszólította Körünket, hogy két forint beküldése után megküldi a Munkácsy Mihály által készített díszes képet, mely az egyesület alapító-tagságáról szóló oklevelet ábrázolja. Mivel Körünk is alapító-tagja nevezett egyesületnek, meghozattuk az alapító-oklevelet és berámáztatva, Körünk elnökénél helyeztük letétbe.

Nem lennék Körünknek hű krónikása, ha szántsándékkal mellőzném az oly régóta vajdó *Kézikönyv* ügyét. Sajnálattal bár, de ki kell jelentenem, hogy ezt egyelőre egészen levettük a napirendről, mert sem a szerkesztő, sem az e czélból kiküldött bizottság nem tudott eredményt elérni a közreműködésre hivatott szakérőknél. Egyelőre tehát ad acta lett téve e jobb sorsra érdemes ügy; reméljük azonban, hogy nem fogja örökre eltakarni a feledés pora.

Sok gondot okozott az elnökségnek a folytonos helyiségkeresés. Minden egyes ülés alkalmával éreztük az állandó helyiség hiányát, hisz így még csak zsellérszamba se jöhet szerény Körünk, mert mint a vándornak, mindig új és új hajlékot kell keresnünk. Sokat foglalkoztunk már a Kör-helyiség kérdésével, de még mindig nem tudtuk azt praktisan megoldani. Lehet, hogy talán már a közel jövőben valamely véletlen körülmény lesz ebben majd segítségünkre.

Mindezek dacára a választmány tagjai elég lelkiismeretesen teljesítették hivatásukat, — bár volt egy-két hanyag tag is — a mennyiben csak egyszer nem tarthattuk meg a hirdetett választmányi ülést. Éppen így voltunk a fölölvasó-ülésekkel is: ezek közül is csak egy nem lett megtartva a rendes időben.

Jelenleg van Körünknek 9 tiszteletbeli, 331 rendes, 4 pártoló, összesen 344 tagja.

Mielőtt évi beszámolómm bevégezném, kedves kötelességet vélek teljesíteni, a midőn úgy az *elnökségnek*, mint fíradhatlan *pénztárosunknak*, nemkülönben az *egész választmánynak* őszinte köszönetet mondok azért az önfeláldozásért, a melylyel Körünk ügyeit intézték.

De köszönetet mondok a m. t. közgyűlésnek is, a melytől mandátumunkat nyertük. Kérve egyszersmind a Kör minden egyes tagját, hogy emez, évi működésünkről szóló jelentést figyelmesen átolvasva, a legjobb belátásuk szerint mondjanak ítéletet egy évi sáfárkodásunk felől az évi közgyűlés alkalmával.

Budapest, 1895. évi márczius hóban.

Tichy Ákos,
titkár.

Tagok névsora.

Tiszteletbeli tagok:	
Ács Mihály	5 Hornyánszky Viktor
Bauer J. M.	Imreh Sándor
Falk Zsigmond lovag	Láng József
Firtinger Károly	Pusztai Ferencz
	9 Tanay József.

Rendes tagok:

- Adlmann János
 Ádám Hermann
 Aigner József ifj.
 Aigner József id.
 5 Altstädter Miksa
 Ancsán József
 Anda Lajos
 Appelt József
 Auszterweill Sándor
 10 Baán Imre
 Barcza József
 Barna István
 Batizfalvy Lajos
 Baura Sándor
 15 Bauer Károly
 Baucr Lajos
 Bellovits Ödön
 Benes Sándor
 Benkő László
 20 Bendtner József
 Berger Ármin
 Berkovits János
 Béró Nándor
 Betzkay Antal
 25 Bohon Lajos
 Bölcz Ferencz
 Boncze Tivadar
 Bráz Zsigmond
 Brett Miksa
 30 Buday Aladár
 Bujnovszky Rezső
 Buschitzky István
 Csávássy Gyula
 Csecsothka Károly
 35 Cselesnik János
 Cseresnyés István
 Csillag Sándor
 Csorda Ferencz
 Czirin János
 40 S. Dani János
 Darvas Adolf
 Diera Ferencz
 Dobler Károly
 Einhorn Samu
 45 Éliás Ferencz
 Ertl Sándor
 Fitzmannsdorfer Viktor
 Farkas Antal
 Fazekas Alajos
 50 Fekete Ferencz
 Feldmann I. Pál
 Feldmann Mór
 Feldmár S. Szilárd
 Fenyvesy Gyula
 55 Fiedler Károly
 Fischer János
 Fischhoff Henrik
 Flachbart Zsigmond
 Flesch József
 60 Fleischmann Izidor
 Flock Sándor
 Freiberg Adolf
 Friedmann Mór
 Friedrich Ede
 65 Fürth Mór
 Gabriel Károly J.
 Gaál László
 Gayer Károly
 Galbavy Ignác
 70 Gang Károly
 Geiringer Béla
 Gelberger Mihály
 Gelléri Mihály
 Genda Antal
 75 Gerlach Ágoston
 Gibicz Imre
 Gibitz János
 Goldstein Jakab
 Götz József
 80 Grabovszky Gusztáv
 Grócz Ernő
 Grósz Ferencz II.
 Grósz József
 Grósz J. Károly
- 85 Grósz Sándor
 Grossmann (Hevesi) Miksa
 Grünberger Vilmos
 Grünfeld Lajos
 Grünfeld Lipót
 90 Grüngras József
 Gyöngyösi Sándor
 Gyurecsk János
 Hahn Mór
 Harányi István
 95 Haraszi József
 Haus Henrik
 Häfner Bálint
 Heiszler Pál
 Heller Ignác
 100 Herz Manó
 Herzog Salamon
 Hirschler Henrik
 Hoffmann Béla
 Horváth Antal
 105 Horváth István
 Horváth Jenő
 Höflinger István
 Honig Lajos
 Hugyetz János
 110 Illés István
 Ilauzsky József
 Jándy Imre
 Jahn Ödön
 Janovits Ferencz
 115 Járdai Sándor
 Jellinek Emil
 Jeszenszky Károly
 Juhász János
 Kaim János
 120 Káhn Sándor
 Karch Lipót
 Kasztriener Mór
 Kaufmann Leó
 Keller Antal
 125 Kemele András
 Keményffy Dezső
 Kepes Áron
 Kerkovszky (Károlyi) Alajos
 Kernmüller Ernő
 130 Kertész Kálmán
 Kiss Ede
 Kiss János
 Kirmann Benő
 Kirner Nándor
 135 Klein Adolf
 Klein Henrik
 Klein József
 Klenk Antal
 Kluger Lajos
 140 Kohn Adolf
 Kohn Lajos
 Kokály Ignác
 Kollmann József
 Koreczky Sándor
 145 Kosovitz Rezső
 Kovács Antal
 Kovács Fülöp
 Kovács Jenő
 Körössy József
 150 Krammer Lipót
 Kranner Lipót
 Krausz Manó
 Krausz Sándor
 Krausz Soma
 155 Krecsek Antal
 Kun Kornél
 Lamberger Gusztáv
 Lang Ede
 Lauf János
 160 Lehótzky Dezső
 Lévy Pál
 Lichtenstein János
 Linczenpolcz János
 Lipnyiczky Károly
 165 Lohr Antal
 Löwy Albert
 Lubik Zoltán
 Madarász János
 Mahr Ferencz
- 170 Major István
 Maksa Andor
 Marich Ágoston
 Marikovszky Béla
 Marton Ferencz
 175 Mattuszka Sándor,
 Mayer Rezső
 Mayernik Miklós
 Mellinger Sándor
 Messinger Sándor
 180 Mészáros Dezső
 Medveczky Károly
 Metzger Nándor
 Mility Rankó
 Mitterszky József
 185 Molnár Béla
 Molnár Gyula
 Molnár István
 Müller Ágoston
 Nebenzahl Adolf
 190 Nemes Ferencz
 Neufeld Mór
 Neumann Vincze
 Neuwald Illés
 Nitsch János
 195 Nohál Antal
 Novák József
 Nyársik Antal
 Ócska Ignác
 Oravetz Gyula
 200 Pamuk Ferencz
 Pethő Sándor
 M. Peütz Ignác
 Pilliser Simon
 Piller Károly
 205 Plachy Lajos
 Platz József
 Phál Leó
 Podgorszky Jenő
 Poldini Ede id.
 210 Poleszák Gyula
 Pollacsek József
 Pottok Miksa
 Pozsonyi Ferencz
 Práger Alfréd
 215 Preisich Jakab
 Prunner Rezső
 Pumsenberger Antal
 Rabély Miklós
 Radnai Mihály
 220 Radnai Vilmos
 Rákossy Károly
 Reisinger István
 Reichenberg Ármin
 Rencsisovszky Ferencz
 225 Ribáry Károly
 Riegl Gyula
 Román Antal
 Romberg Tivadar
 Rosenberg Izor
 230 Róth Dávid
 Róth József
 Róth Lipót
 Rusz Mátvás
 Safcsák Rezső
 235 Salamon József
 Sárospataki Önképzőkör
 Sauer Salamon
 Scheffer Lajos
 Scherer Mór
 240 Schiller Ignác
 Schimek Ferencz
 Schlésinger Mór
 Schmidt István
 Schmidt János
 245 Schmidt Mihály
 Scholtz János
 Schopp János
 Schön József
 Schwartz Adolf
 250 Schwartz Ferencz
 Schwartz Illés
 Schwartz Pál
 Schwarz J. István
 Schwarz József II.
- 255 Schwandtner Lajos
 Schweiger Mór
 Schwert Frigyes
 Schwind Béla
 Sembery Pál
 260 Simonovits Kornél
 Singer Vilmos Lajos
 Sonnenfeld Ignác
 Spitzer Márk
 Spitz Adolf
 265 Svoboda István
 Sztajanovits József
 Stalla Márton
 Stefáni Lajos
 Striska Ede
 270 Striska Samu
 Sturm Emil
 Szabó Dezső
 Szabó Imre
 Szabó Pál
 275 Szalacsy József
 Szántó Ferencz
 Szántó István
 Szathmáry Ede
 Szathmáry Lajos
 280 Szép János
 Szép Mihály
 Szikora János
 Sziklay Sándor
 Szily Péter
 285 Sztatinka Endre
 Szöllössi Károly
 Takács Lajos
 Tamásy Sándor
 Téri Sándor
 290 Tichy Ákos
 Tomek Jakab
 Tomka Antal
 Tóth Árpád
 Török Béla
 295 Urbán János
 Varga Dezső
 Varga Géza I.
 Varga Géza II.
 Varga József
 300 Vass Miksa
 Venkovits Károly
 Virág Ármin
 Vojcsek Sándor
 Vörös Vilmos
 305 Wachsmann Antal
 Wagner Rezső
 Walter Ernő
 Wandra Lajos
 Wegener Ottó
 310 Weninger István
 Weinberger Dezső
 Weinberger Miksa
 Weinfeld Simon
 Weiser János
 315 Weiser Samu
 Weisse Arthur
 Weisz Ede
 Weisz Gyula
 Weisz Mór
 320 Weiszberg Dezső
 Willner Leó
 Wisinger Manó
 Wittmann Ágoston
 Wollner Simon
 325 Wonaszek Vilmos
 Wözner Ignác
 Zax Nándor
 Zimmermann Márk
 Zimmermann Rezső
 330 Zinner Ármin
 Zubek János

Pártoló tagok:

- Aigner Antal ifj.
 Lövey Nándor
 Nitsch Alajos
 Weber György

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Dicitur autem quod in diebus illis
 ante adventum eius in
 orientem super montem
 Sion et civitatem Iherusalem
 edificavit murum et portam
 et turrim et cetera. Et in
 diebus illis edificavit etiam
 murum et portam et turrim
 et cetera. Et in diebus illis
 edificavit etiam murum et
 portam et turrim et cetera.

Prope muros et gemmas ac
 lapides accepit et locavit
 ibi unum proanum suum no-
 mine Zoltan qui postea here-
 ditavit illas partes fratri suo
 et ideo vulganter sic dicitur
 Ercehii Zoltan. Erat enim ille
 antiquissimus qui intererat ut
 per tempora sancti regis et ideo voluit
 ipsum esse super gentes opulentissimas.
 Erat itaque rex magna multiplici-
 ter rex Stephanus plurimum lo-
 cupletatus albense basilica
 quam ipse fundaverat aureis
 altaris. crucibus quoque et ca-
 ltris. in domibus etiam pon-

SZENT-ISTVÁN HADJÁRATA KEÁN ELLEN.
 (A bécsi képes krónika 41. lapja.)

Melléklet a „Grafikai Szemle“ 1895. márciusi füzetéhez.

Az illusztráció forrása.

BEVÉTEL.

Pénztári kimutatás 1894. január 1-től december 31-ig.

KIADÁS.

<i>Áthozat 1893. december 31-ről</i>			894	95	Multságok	428	80		
10 drb Hitelszöv. részjegy á 5 frt			50	—	Nyomdaszámlák	139	—		
2 » Gutenberg-részv. á 25 frt			50	—	Szaklapkiállítás	71	92		
Gutenberg-szoboralap			50	—	Kossuth-koszorú	71	38		
<i>Tagsági járulékokban befolyt:</i>					Pénztárnok és Gótesz tisztelet- díja (59+40)	99	—		
Augenfeld	—	60			Tótfalusi életrajza	52	50		
Államnyomda	27	60			Adományok	47	—		
Athenäum	100	20			Vegyes (Kisebb számlák, posta, küldöncz stb.)	45	35	954	95
Budapesti Hírlap	33	60			Kézpénz ez év végén			741	24
Budapesti nyomda-szövetkezet	3	60			10 drb Hitelszöv. részjegy á 5 frt			50	—
Bróza	—	60			2 » Gutenberg-részv. á 25 frt			50	—
Buschmann	18	80			Gutenberg-szoboralap			50	—
Corvina	3	90			<i>Szakirodalmi alap:</i>				
Czettel és Deutsch	29	40			Grafikai Szemle	759	35		
Egyetemi nyomda	30	90			Évkönyv	665	85		
Fischer és Mika	6	60			Tiszteletdíjakra	265	50		
Franklin	58	80			Szaklapokra és könyvekre	29	87	1720	57
Hornyánszky	27	60			Kézpénz az év végén			568	60
Hungária	15	90			Függő követelés			53	80
Kohlmann	3	—							
Kaufmann	—	90							
Kosmos	21	—							
Légrády	10	80							
Markovits és Garai	6	90							
Márkus Samu	12	90							
Boruth	3	30							
Nagy Sándor	15	—							
Neumayer	22	80							
Neuwald	12	30							
Országgyűlési Értesítő	6	—							
Pallas	46	—							
Pester Lloyd	11	70							
Pesti részvény-nyomda	154	80							
Poldini	5	70							
Posner	16	50							
Pátria	16	50							
Rigler	2	70							
Rózsa K. és neje	13	—							
Toldy	—	90							
Wodianer	8	40							
Pécsről	17	60							
Aradról	4	80							
Esztergomból	3	30							
<i>Egyesektől:</i>									
S. Dani J. 1.20, Gelberger M. 3.60, Goldstein J. 1.20, Keller S. A. 3.30, Kovács F. —.60, Marikovszky B. 1.50, Matszka 3.30, Mayer R. 3.60, Neufeld 1.20, Sarospataki önképző- kör 1.50, Schaffer L. 3.60, Ven- kovits K. 3.60, Weiser S. 1.50.	29	70							
	804	60							
10% a szakirodalmi alapra ...	80	40	724	20					
Multságok bevétele	10	24							
Szaklapkiállítás katalógusáért	1	80							
Kossuth-koszorúra Kner Izidortól	5	—	77	04					
<i>Szakirodalmi alap:</i>									
Áthozat a mult év decz. 31-éről			612	16					
10% a főpénztárból			80	40					
Grafikai Szemle	1019	78							
» » függő követelés	21	80	1041	58					
1894. évkönyv	517	94							
1894. » függő követelés	32	—	549	94					
Körkép-, műcsarnok- és szín- köri jegyekből			56	69					
Régi évkönyvekért			2	20					
			4189	16				4189	16

Szabó Dezső
ellenőr.

Rencsisovszky Ferencz
pénztáros.

Leltár.

Fölvétetett 1894. évi december hó végén.

1. Angol mintacsere.
2. Athenaeum Kézi Lexikona. (2 köt.) Szerkesztő Acsády I.
3. Apollonii Rhodii Argonautica. Görög könyv 1829-ből. (Fisch Vilmos úr ajándéka.)
4. Archiv für Buchdrucker. 1891., 1893. évf. és egyes fuz.
5. A helyes hangjegyzés kézikönyve. Irta Kovács A.
6. A kötőjelek használatáról.
7. Akadémiai Értesítő.
8. Angol nemzetközi mintacsere.
9. Budapesti Könyvnyomdások Egyletének története.
10. Emlékkönyv a Szakkör [10 éves fennállásáról. (Diszpéldány. Láng József úr ajándéka.)
11. Emlékkönyv Engel György jubileumáról. 1893.
12. Fasol-féle mintalapok. (Nagy és kis alakban.)
13. Fölrások. (Fővárosi nyomdák, megyék és városok nevei.)
14. Freie Künste. 1891., 1892., 1893. évfolyamok.
15. Grafikai Szemle. 1891., 1892., 1893., 1894. évfolyamok.
16. Graphischer Beobachter. 1892—93. évfolyam.
17. Graphica. Két füzet. (1893. és 1894-ről.)
18. Graphisches Centralblatt. (10 füzet.)
19. Hungaria. Nemzetközi folyóirat 1887-ről. (1 füzet.) Unikum.
20. Irományok. Régi jegyző- és pénztár-könyvek.
21. Journal für Buchdruckerkunst. 1887., 1892—93. évf., 1894. néhány füzet.
22. Katalogusok az 1894. évi szaklapkiállításról. (Megmaradt példányok.)
23. Lanciani: A régi Róma.
24. La Voz del Arte. Buenos-Airesből. 1894. (4 példány.)
25. Marosvásárhelyi evang. ref. kollegium könyvnyomdájának 100 éves története. (Imreh Sándor úr ajándéka.)
26. Magyar Nyomdászat. 1887. és egyes füzetek.
27. Magyar Nyomdások Évkönyve. 1883-ról.
28. Moderschitzky J. nyomtatványai a temesvári Magyar Testvérek nyomdájából. (Ajándék.)
29. Moralische Briefe. 1762. (Engel Tóbiás úr ajándéka.)
30. Oesterreichisch-ungarische Buchdrucker-Zeitung. 1893. (2 füzet.)
31. Reform. Nyomdászegyleti közlöny 1887-ből, Lipescéből.
32. Régi és új alapszabályok.
33. Sammlungen von Kunst-Sätzen. 1888. (4 füzet.)
34. Statisztikai adatok vidéki nyomdákból.
35. Szavlati híralatok.
36. Szent Erzsébet legendája. (Ajándék.)
37. Szedés-verseny diszpéldánya, kézírata és korrekurái.
38. Szindarabok.
39. Technisches Jahrbuch für Buch- und Steindruck. II. és III. kötet.
40. Technologiai lapok. 1889. (2 példány.)
41. Technisches Jahrbuch. 1891—92. (Egyes füzetek.)
42. Typografické Listy 1894. (3 példány.)
43. Typographische Neuigkeiten. (Néhány füzet.)
44. Ueber Friedrich. (Strauss Arthur ajándéka.)
45. Évkönyv-írók.
46. Rajzszőgek. Tintatartó.
47. Elnöki csengetőyű.
48. Kossuth-kép.
49. Egy darab vörös vászon.
50. Könyvnyomdások Társaskörének bélyegzője.
51. Egy számozó-készülék.
52. Egy Tachograph-készülék.
53. Két metszvény. (Falk és Senfelder.)

Wözner Ignác

I. leltárnok.

Stalla Márton

II. leltárnok.

A lap papirosa a hermaneczi papirgyárból. — Szövegírás az Első Magyar Betűöntőde-Részvény-Társaságtól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Hold-utca 7. sz.

Kiadó-tulajdonos: a Könyvnyomdások Szakköre.

Felülső szerkesztő: TANAY JÓZSEF. * Főmunkatárs: BAUER JÁNOS M.

Van szerenesénk a mélyen tisztelt kő- és könyvnyomdások, valamint gépkészítők figyelmét felhívni, hogy

LŐRINCZ M. A. és TÁRSA

BUDAPEST, Gyár-utca 45. sz.

mindennemű elsőrendű gépolajakat

lehető pontos és kedvező árak mellett szállít és közvetít.

Árjegyzéket bérmentve küldünk.

Kereskedelmi főpénztárhely bejegyzett cég.

Nagy választékot tart a legkülönfélébb
célszerű és divatos

Könyv- és Czimírásokból.

Elvállal igen jutányos áron egész
nyomdai berendezéseket.

FISCHER ÉS MIKA

**BETŰ- ÉS TÖMÖNTÖDE
BUDAPEST**

VII., Király-utca 83. sz.

Folytonos készletben tart szerb és
héber betűket, körzeteket és kizá-
rásokat, nyomdai szerelvényeket,
betűszekrényeket és állványokat,
a leggyorsabban készítve és legjobb
minőségben kiállítva.

Chemigrafiai műintézet

CZINKOGRAFIA

Divald Károly

Fényképészeti Műintézete

BUDAPEST

IV., KOSSUTH-UTCA 1. SZ.

FERENCZIEK BAZÁRA.

Készít kifogástalan kivitelben

AUTOTYPIAI CLICHÉKET

rézre, zománczott felülettel.

Árak jutányosak. * Minták kívánatra ingyen.

Ujság, mű,
illusztráció,

díszmű,

másoló

és mindenféle

szines festékek,

kennők, bronzok.

»Patent«

gelatin

hengeranyag

otb.

Államilag kedvezményezett festégyár.

Kurzmeil János
☆ Telefon 270 **és Társa**

Első Magyar

Könyv- és Könyomdai Festék-Gyár

BUDAPESTEN.

Iroda és raktár:

V. kerület, Hold-utca
23. szám.

Gyárak:

IX., Márton-utca 19.,
Vendel-utca 17.

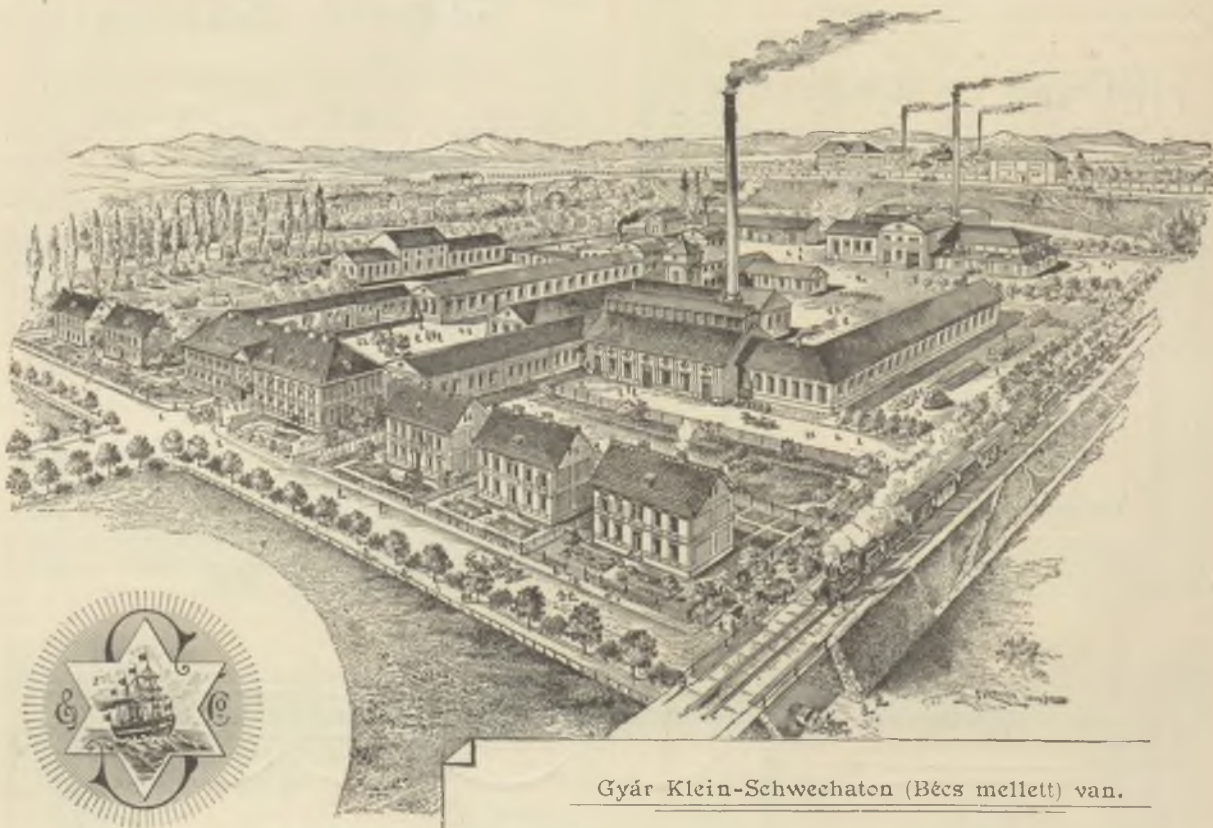

A temesvári kiállításon ezüst éremmel
díjazva.

Vegyműszaki
és
VEGYÉSZETI
TERMÉNYEK
készítése.

Könyv- és Könyomdai Festékgyár

Koromégetés * Kenczefőzés * Hengeranyag

Gyár Klein-Schwechaton (Bécs mellett) van.

SCHIFF, SRPEK & COMP.

I., Lothringerstrasse 3. • KÖZPONT: BÉCS, • I., Lothringerstrasse 3.

A gyár február közepén kezdte meg üzemét.

A gyártmányok védjeggyel vannak ellátva. A védjegy a fenti kép alsó részén látható.

Távirati cím:

SCHIFF SRPEK
WIEN.

Telefon 8736.

Budapest és Bécs kizár. képviselője és raktára

Julius Pollak

Bécs, IX/3., Frankgasse 5. szám.

Posta-takp.
Clearing 805.487.
Conto:
Anglo-Bank
Bécs.

<p>GÉPGYÁR</p> <p>HOGENFORST A.</p> <p>LIPCSE.</p> <p>A nyomdaiparhoz tartozó összes gépek és szerek.</p> <p>Tömöntöde.</p> <p>Galvanoplasztika.</p>	<p>HAMM A.</p> <p>FRANKENTHALI GÉPGYÁR.</p> <p>ACCIDENS-GYORSSAJTÓK,</p> <p>egyszerű, kettős és két szint nyomó gyorssajtók.</p> <p>— Legmagasabb kitüntetések! —</p>	<p>RONNIGER O. UTÓDA</p> <p>BERGER H. GÉPGYÁRA</p> <p>LIPCSEBEN.</p> <p>A könyvkötők részére szüksé- ges összes gépek.</p> <p>— GÉPEK —</p> <p>dobozgyarak, dombornyomó- intézetek részére és fényűzési papircikkék előállítására.</p>
<p>Árjegyzéket bérmentve küld a vezérképviselő</p> <p>ANTON SCHROPP, WIEN, VII., Döblergasse 10.</p>		

Cs. és kir. szab.

HERMANETZI PAPIRGYÁR

— **RAKTÁRA** —

Budapest, V. ker., Arany János-utca 8. sz.
(Alapított 1829. évben).

Levél-, könyv-, nyomda-, boríték-,
író-, karton-, rajz-, csomagoló- és
göngypapírok.

Merített író-, okmány- és könyvpapírok.

Másoló-, selyem- és virág-selyempapírok.

★
Itató-, szűrle- és mindennemű
merített nyomdapapírok.

Mindennemű lemezek stb. Papirzacskógyár.

Tömöntöde

Galvanoplasztika

A. Numrich & Co.

Lipcse

BETÜÖNTÖDE, RÉZLÉNYIA
és
RÉZBETŰK GYÁRA.

★

A t. nyomdatulajdonosok figyelmébe ajánlja
termékeit szükségleteik beszerzésénél.

A legkitűnőbb kemény érez, igen
olcsó árak és méltányos fizetési
feltételek.

Próbákkal kívánatra szive-
sen szolgálnak.

*Fabrikon von Druckfarben,
Waldemar Schminson*

Beit & Philippi, Hamburg

*Süßfabrikon:
Taschputz, London, Mailand, Püßzel*

Vezérképviselőség
és gazdagon felszerelt raktár

MÜLLER TESTVÉREK, BUDAPEST

A cég készít fekete és
színes
**Könyv- és könyvdai
festékeket**

Hammonia bengeranyagot
KENCZÉKET.

Képviselet az osztrák-magyar mon-
archia több részére:
FRIEDRICH POLACSEK
Wien, Favoritenstrasse 14.

Főraktár és iroda:
V. ker., Bálvány-utca 11. sz.

WEINWURM ANTAL

fényképész,

első magyarországi chemi-
graphiai műintézete.

Budapest, Károly-u. 3.

Készít mindennemű
horganyedzésű ducztó
autotypia, phototy-
pia, chemigraphia és
chromotypia útján.
Alaprajzok, térképek,
hálózatok
fotolitho-
grafia út-
ján a leg-
jutányo-
sabbban s
pontosan
sokszorosít-
tatnak.

*Küln be-
rendés házon
kívül fény-
képészettelve.*

Rust J. H. és Társa
BETÜÖNTÖDÉJE ÉS MŰSZAKI GYÁRA
BÉCS, V. KER., GRIESGASSE 10.

Nyomdai teljes felszerelések, bármilyen nyelvű betűk, körzetek,
ékitmények, rézleányok és vignetták.

Kitüntetve a császári sas használati jogával. — Mérsékelt árak.
Kitüntetések: Bécs, Berlin, Páris, M. m. Frankfurt, Nürnberg stb.

Wörner J. és Társa

Gépgyár és Vasöntöde Budapesten.

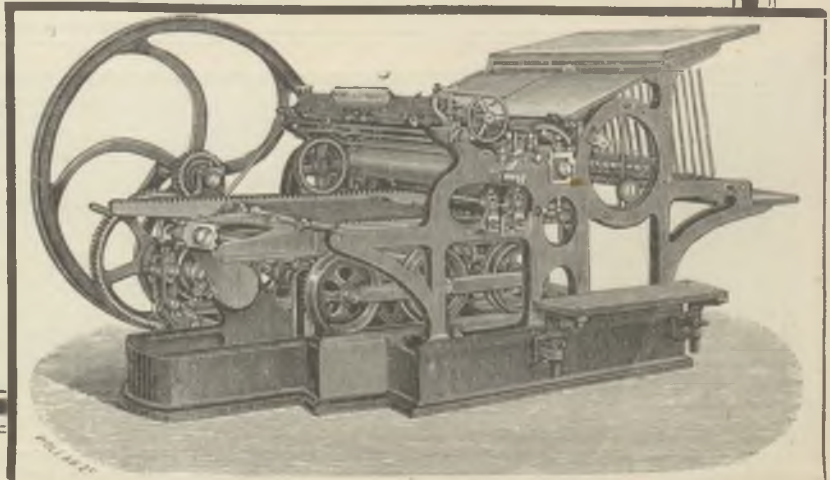
Készít: Egyszerű és kettős gyorsajtókat. — Kétszínnyomású gyorsajtót.
HUNGARICA láb- és kézi hajtásra berendezett gyorsajtókat.
Amerikai rendszerű téglanyomású gyorsajtókat.

Papírvágó- és lyukasztó-
gépeket. Aranyozó prést
könyvkötőknek. Símitó és
csomagoló préseket. Töm-
öntő-készülékeket.

Minden e szakba vágómunkák
és javítások elvállaltatnak.

Betűszekrények és állványok.

Körforgású nyomógépek a
legújabb szabadalmazott rend-
szer szerint.

RÉZLÉNYIA-GYÁR.

★

H. Berthold

BERLIN

Sw., Belle-Alliance-Strasse 88.

☆

NYOMDABERENDEZÉSI ESZKÖZÖK.

Mintákat és árjegyzékeket ingyen és bérmentve küld.

★

PONTOS KIVITEL ÉS JUTÁNYOS ÁRAK.

A körzet a cég gyártmánya.

Könyv- és könyvmdai ✧ ✧
✧ ✧ ✧ festékek gyára.

WÜSTE F.

— BÉCS —

I., Kolowratring 9. szám.

GYÁRT: Fekete és színes, kő-
és könyvnyomdák részére,
valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű
festékeket,
hengeranyagot
és
firniszt.

Szükség esetén

Postapapírokban: fehér és színes, Bankpost, ivrét, negyed és nyolczad alakban, vonalozva és koczkázottan;

Író és fogalmazó papírok: irodai, posta és minden alakban;

Okmány- és könyvpapírok;

Nyomtató papírok: famentes, középfinom és közönséges, újságok, folyóiratok és könyvek, zeneművek és könyvmdai munkák részére;

Illustrációk nyomtatására szolgáló papírok amerikai módszer szerint előállítva: díszművek, fény- és színnyomatok, metszetek részére;

Színes papírok: borítékok, falragaszok, újságmelléletek stb. számára;

Karton-papírok: fehér, színes és levelezőlapkarton a legnagyobb választékban;

Rajzpapírok: tekercesek és ívekben;

Itatós- és szürlepapírok;

Csomagoló és göngyölő papírok: minden czélokra;

Fénylemezek (posztónyirólemezek) és mindennemű

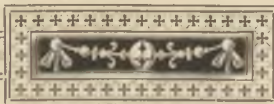
Lemezekben

kérem szíves megbízásaival hozzám fordulni.

MOIRET F. ÖDÖN

PAPIRNAGYKERESKEDÉS
ÉS GYÁRI PAPIRRAKTÁR

Budapest, V. kerület, Gyapju-uteza 6. szám.

Böle József

Nyomdai asztalos

Budapest, VIII., Vas-utca 7. sz.

Mindennemű könyvnyomdai fa-felszerelések, **szekrények, regálisok** első kézből gyári áron.

Állandóan dúsan felszerelt raktár.

1887—1894. évfolyam.

Legalkalmasabb és leg-
hasznavehetőbb
ajándék tanon-
czoknak

Magyar Nyomdászok Évkönyve

nyolcz
évfolyam

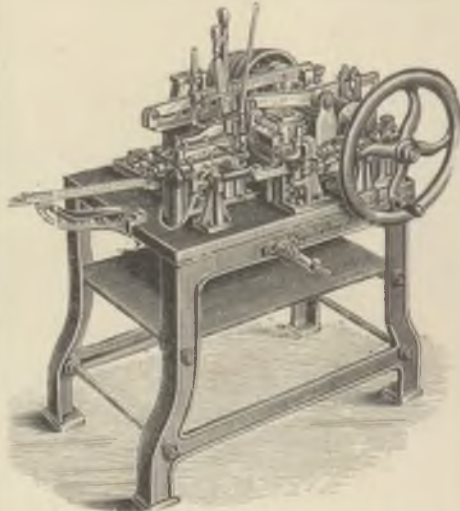
ára együttesen

megrendelve 3 frt

50 kr., egyenkint 50 kr.

Megrendelhető a Gr. Sz. kiadó-
hivatalánál Budapest, Hold-u. 7.

GÉPGYÁR Különlegességek az ön-
tőde, rézléniagyártás töm-
öntőde és galván-lemezek minden szükségesleti kellekeiből
s a nyomdai szakmába vágó minden műszerckből

KÜSTERMANN & COMP.

BERLIN, N. 20.

ÚJ COMPLETT ÖNTŐ-GÉPEK.

Főművelés, utól nem ért munkaképességgel. Pontos
magasság, csekély anyag-vesztés.

Géplevelboríték * Gyászlapok

Névjegy-karton

Gyári főraktár Magyarország részére:

GOLDZIEHER GÉZA

BUDAPEST

V. kerület, Arany János-utca
20. szám alatt.

A MYRTLE MARK kapható minden papírkereskedésben.

Legjobb és legkitünőbb
minőségű

Papírárúk.

GESCHÜTZT.

Myrtle
Mark

DEPOSÉ.

Könyv- és könyvmdai
szines és fekete festékek gyára.

Huber Mihály

ALAPITTATOTT 1780-BAN.

München és New-York.

Kizárólagos képviselői Magyarország
és a keleti tartományok részére

Fuchs David
Budapest

IV. kerület, Ujvilág-utca 6. sz.

Eme dúsan felszerelt raktárból bármintemű
megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Arjegyzékekkel és nyomásmintákkal kívánatra
készséggel szolgálunk.

Chemigrafiai műintézet.

FISCHER LIPÓT

BUDAPEST

IV. ker., Ujvilág-utca 12. szám.

Clichéket, árjegyzékek, könyvek,
hirdetések s nyomtatványok képes
kiállítására

kifogástalan kivitelben, gyorsan és leg-
olcsóbb árakon készít.

*

Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-
tetnek.

GANZ és TÁRSA

Vasöntő és Gépgyár Részvénny-Társulat
BUDAPESTEN.

Különleges gyártmányai: TELEFON 1200.

Vas- és aczelöntvények,

Gáz- és petróleum-motorok,

álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Gázmotoraink következő előnyökkel bírnak: olcsó
ár, igen kevés gáz-fogyasztás, a tolatyú elhagyása, kis tér-
fogás, csekély súly, nyugodt s egyenletes járás, javítás
csak ritkán fordulhat elő s ez is igen egyszerűen és
könnyen eszközölhető.

Turbinák

a helyi viszonyok szerint szerkesztve, pontos szabályozással.

Transmissiók

(közelművek) és mindennemű építési és gépészeti munkák.

Elektromos világlátás berendezés és erőátvitel

nagyobb távolságra is, saját kibirólt rendszerük szerint.

Papír- és farost (cellulose) gyártására szolgáló gépek.

647. sz.

GRAFIKAI SZEMLE

1894. ÉVFOLYAMÁHOZ

DÍSZES BEKÖTÉSI TÁBLÁK

(kék és piros színben)

előjegyezhetők a kiadóhivatalnál. Ára vidékre
67 kr., helyben 60 kr.

Ólomzárgyártás

Bélyegzőmetszés

Tömöntőde és Galvanoplastika

Telefon 450. sz.

Mechanikai
műhely

ELSŐ MAGYAR

BETÜÖNTŐDE RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST

VI., Desseuffy-uteza 32.

VI., Desseuffy-uteza 32.

Egész nyomdai berendezések ♦ ♦ ♦

jutányosan és gyorsan foganatosíttatnak.

Folyton dúsz raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román
és bolgár ékezetű

Könyv- és Czimirásokban

továbbá

Körzetek és Kizárások

A legkülönfélébb ékeztmények és egyéb nyomdai
felszerelvényekben.

E lap szövege az öntőde betűivel nyomtatott.

Nyitra. Huszár István. Iritzer Zsigmond. Özv. Neugebauer Anna. Reicheles Lipót.	Putnok. Gaertner Ignác.	Szakolcza. Skarnitzl József örökösei.	Szerencs. Simon József.	Turócz-Szt-Márton. Magyar nyomda. Részvény-nyomda.
Oravicza. Kehrer C. Wunder Károly.	Resicza. Eisler József. »Hungária« könyvnyomda.	Szarvas. Sámuel Adolf. Szikés Antal. Sápszky János.	Szigetvár. »Corvina«-nyomda (tulajd. Fried Dávid).	Ujpest. Kaczander es Fuchs. Steiner Károly.
Oroszháza. Altstädter M. J. Keltner Albert. Veres Lajos.	Rimaszombat. Gyórfy P. G. Rábely Miklós.	Szász-Régen. Burghardt Rezső. Sebesch Károly.	Szilágy-Somlyó. Böloni Sándor.	Ujvidék. Fuchs Ágoston. Hirschenhauser Benó. Miletics Szvetozár. Pajevics Arzén. Popovics Testvérek. Szerb kolostorok könyv- nyomdája.
Ó-Becse. Lőwy Lajos.	Rózsnyó. Kovács Mihály.	Szász-Sebes. Stegmann János.	Szolnok. Bakos Istvánné. Fuchs Lipót. Hay Fülöp. »Szolnoki Híradó« ny. Wachs N.	Ungvár. Gellisz Miksa. Jäger Bertalan. Lévai Mór. Székely és Illés.
Ó-Kanizsa. Schwarz A.	Rózsahegy. Salva Károly.	Szászváros. »Minerva« nyomda r.-társ.	Szombathely. Apfel N. Bertalanffy József. Fekete István. Gábrriel Ágoston. Seiler H. özvegye.	Ujverbász. Berkovics Márk fiók- nyomdája.
Ó-Orsova. Handl József. Orsovai könyvny. r.-t.	Salgó-Tarján. Friedler Ármin.	Szatmár-Németi. Molnár János. Nagy Lajosné. »Pázmány« könyvnyomda. Litteczky Endre »Szabad- sajtó« nyomdája.	Tab. Pfeifer Ignác.	Vác. Mayer Sándor. »Hunnia« nyomda (tulajd. Kohn Viktor).
Ó-Széplak. Nyittravölgyi Gazd. Egylet nyomdája.	Sárbogárd. Spitzer Jakab.	Szeged. Bába Sándor. Endrényi Imre. Endrényi Lajos. Engel Adolf. Fürtös Testvérek. Schulhof Károly. Várnai Lipót.	Tapolca. Lőwy B.	Vág-Ujhely. Brück Samu. Horovitz Adolf.
Paks. Rosenbaum Miksa E.	Sárvár. Jacoby Bálint.	Szeghalom. Kovács Antal.	Tata. Englander Jakab.	Verscez. Kirchner J. E. özvegye. Kassanovits M. Kehrer Lajos. Wettl és Veronits.
Pancsova. Jovanovics Testvérek. Kosanics M. Miklós. Wittigschlager Károly.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája: Steinfeld Jenő.	Szegzárd. Báter János. Ujfalussy Lajos.	Temesvár. Csanád-egyházmezei nyomda. Csendes J. Délmagyarországi szövete- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.)	Veszprém. Krausz A. Fia. »Petőfi« nyomda. Egyházmezei könyvny.
Pápa. Goldberg Gyula. Nobel Ármin. Reform. főisk. nyomda	Ségszék. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Székelyhid. Kohn Sámuel.	Temesvár. Csanád-egyházmezei nyomda. Csendes J. Délmagyarországi szövete- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.)	Zala-Egerszeg. Özv. Tahy Rozália. Breisach Samu.
Pécs. Lycumi nyomda. Talzs József. Talzs M. özvegye. Telegdi Ármin.	Selmeczbánya. Joerges A. özvegye.	Székely-Udvarhely Becsek Dániel.	Tolna. Selly József.	Zala-Zárlak. Klenóczky József. Schwartz Sándor. »Zentai Hírlap« nyomdája
Pécska. Ruber István.	Sepsi-Szt-György. »Jókai« részv.-nyomda.	Székesfejvár. Kaufmann Fáni. Márián György. Singer E. Szammer Imre. Szammer Kálmán. »Székesfeh. és Vidéke« ny. »Szabadság«-nyomda, (tul.: Zélei Imre).	Tolna-Tamási. Jeruzsálem Ede.	Zilah. Seres Samu.
Perjámos. Pirkmayer Alajos.	Siklós. Lőwy Miksa. Harangozó József.	Székelyvidék. Kaufmann Fáni. Márián György. Singer E. Szammer Imre. Szammer Kálmán. »Székesfeh. és Vidéke« ny. »Szabadság«-nyomda, (tul.: Zélei Imre).	Topolya. Wilhelm Miksa.	Zólyom. Nádasy G.
Petrozseny. Figuli és Társa.	Sopron. Breiner E. és Fia. Littfass Károly. Romwalter K. és Fia. Reiningger Ármin. Blum Ármin.	Székelyvidék. Kaufmann Fáni. Márián György. Singer E. Szammer Imre. Szammer Kálmán. »Székesfeh. és Vidéke« ny. »Szabadság«-nyomda, (tul.: Zélei Imre).	Torda. Pollak Móricz. Harmath Józsefné. Török-Szt-Miklós. Rubinstein Sándor.	Zombor. Bittermann Nándor. Oblár Károly Rubinstein N.
Pöstyén. Gipsz H.	Stájerlak. Rose V.	Szempecz. Fischer Náthán.	Trencsén. Gansel Lipót. Skarnitzl Fr.	Zsombolya. Wunder Rezső.
Pozsony. Alkalay Adolf. Angermayer Károly. Bick, Ábrahám. Brég János. Freistadt Mór. Grünsfeld Lipót. Eder István. Kampfmüller Károly. Schönberger Bernát. »Westungarischer Grenz- boten« nyomdája. Wigand K. F.	Sümeg. Horvát Gábor.	Szencz. Bezzo János és Társa. Szered. Sternér Dávid.	Zsuzsanna. Gansel Lipót. Skarnitzl Fr.	Zsolna. Áldori Manó.

Az esetleges változásokat kérjük velünk tudatni.

HORVÁT- ÉS SZLAVONORSZÁGBAN.

Belovar. Fleischmann F. Kolešar N.	Ilok. Wortmann A.	Petrinja. Benkő Károly.	Varasd. Platzer József. Stiefler J. B.	Granitz Ignác. Hühn Gyula. Kralj Iván. Jovanović Pajó. Kugli és Deutsch. Rulić Ferencz. Scholz Antal »Národne Novine« ny.
Broód (Sz. m.). Schulmann H.	Kaproncza. Kostincer K.	Pozsega. Klein Lipót.	Vinkovce. Laubner Károly.	Zengger. Luster Hubert.
Diakovár. Egyházmezei nyomda.	Karlóca. Pavlović K.	Ruma. Wagner J.	Virovitica. Habianec F.	Zimony. Grabovacki M. Sopron A. Baics S.
Eszék. Laubner Károly. Pfeiffer Gyula. Schaffner Alajos.	Károlyváros. Hauptfeld Károly.	Sziszek. Fanto Adolf. Jünker F.	Virje. Ljubić N.	Zsid. Mankovic P.
Gospic. Zupan M.	Kőrös. Neuberg Gusztáv.	Susak. Grosse küstenländische Buchdruckerei.	Vukovár. Jancsik E.	
	Mitrovicza. Mitroviczai horvát könyv- nyomda-részv.-társaság. Trumić Konstantin	Uj-Gradiška. Bauer Mór.	Zágráb. Albrecht K. Brusina Antal. Részvény-nyomda.	

A könyvnyomdász- és betűöntő-segédék egyletei.

Magyarország.

Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egylete. Központi vezetőség: Budapest, VIII., Stáhy-utca 1. Elnök: Czettel Gyula; számvivő (pénztárnok): Steiner Adolf; hivatalnokok: Novitzky László, Zaka Lajos. — **KERÜLETEK:** **Arad:** Elnök: Muskát K.; pénztárnok: Lövey Nándor. **Brassó:** Elnök: Feminger Károly; pénztárnok: Merkl János. **Debreczen:** Elnök: Kenderessy Lajos; pénztárnok: Török Ferencz. **Kassa:** Elnök: Rosa Viktor; pénztárnok: Streck A. Béla. **Kolozsvár:** Elnök: Gombos Ferencz; pénztárnok: Kujedán Gyula. **Nagyvárad:** Elnök: Freund Gyula; pénztárnok: Grósz Mór. **Pécs:** Elnök: Taizs József; pénztárnok: Safcsák Rezső. **Szeged:** Elnök: Zeisler M.; pénztárnok: Schwarz Ferencz. **Temesvár:** Elnök: Freta János; pénztárnok: Doraszil Ferencz.

Nagyszombati Könyvnyomdászok Egylete. Elnök: Binder Lajos (Mészáros-utca 47).

Pozsonyi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egylete. Székhely: Pozsony. Elnök: Kalteis J.; pénztárnok: Hampel Mihály.

Szaktárs-körök a fővárosban.

Könyvnyomdászok Szakköre.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-társaság).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők jótékonykorsági köre.

Elnök: Concha Károly (Hornvánszky V. könyvnyomdaja, V., Arany János-utca 1).

Budapesti gépmesterek és nyomók köre. Elnök: Ilrascze Ferencz (Kosmos-nyomda, Aradi-utca 8.)

Budapesti hírlapszedők köre.

Elnök: Lipták Lajos (Athenaeum-nyomda).

Budapesti betűöntők köre.

Elnök: Feldmann I. Pál (Fischer és Mika betűöntődjéje).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők hitelszövetkezete.

Elnök: Schwind Béla (Pesti Lloyd-Társulat könyvnyomdaja).

»Ébredés«-dalkör.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-társaság).

»Typographia«-dalkör.

Elnök: Galateo Béla (Államnyomda).

Szaktárs-körök a vidéken.

»Typographia«-dalegylet Temesvár.

Elnök: Freund Gyula, nyomdatulajdonos.

Horvát- és Szlavonország.

A horvát-szlavóniai könyvnyomdászok egylete. (Hrvatsko tipografsko družtvo za Hrvatsku i Slavoniju). Elnök: Wieser Adolf (Granitz-féle nyomda), Zágrábban.

Ausztria.

Alsó-Ausztria. Az alsó-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Mies Károly. Egyleti helyiség: Bécs, VII., Zieglergasse 25.

Bukovina. A bukovinai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Hyna Adalbert, Czernowitz, az Eckhardt-féle nyomdában.

Csehország. A csehországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. »Typografická Beseda«. Elnök: Kruncort Károly, Prága, Smečkagasse 599. II.

Felső-Ausztria. A felső-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Herzog János (az »Arany szarvas« vendéglőben, Hirschgasse) Linzben.

Karintia. A karintiai könyvnyomdászok, kőrajzolók és könyvnyomók egylete. Az egylet elnöke: Prossen Nándor (Leon-féle nyomda), Klagenfurtban.

Krajna. A krajnai könyvnyomdászok, kőrajzolók és könyvnyomók egylete. (Družtvo tiskarjev, kamenopiscev in kamenotiskarjev na Kranjskem.) Elnök: Pavlicsek József, (katholikus könyvnyomda), Laibachban.

Morvaország. A morvaországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Klima Károly, Thalgasse 5, Brünnben.

Salzburg. A salzburgi könyvnyomdászok betegsegélyző-egylete. Elnök: Reyer Ferencz (Oellacher-féle könyvnyomda), Salzburgban. — A salzburgi könyvnyomdászok önképző-egylete. Elnök: Mosslechner József (Pustet-féle könyvnyomda), Salzburgban.

Stájerország. A stájerországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyező-egylete. Elnök: Stingl Viktor (Styria-könyvnyomda), Grácban.

Szilészia. A sziléziai könyvnyomdászok egylete. Székhely: Troppau. Elnök: Heinz Nándor, Ratiborer Vorstadt 36.

Tirol és Vorarlberg. A tirol és vorarlbergi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Bossmann Adolf (egyleti nyomda), Innsbruckban.

Európa többi országai.

Belgium. Fédération typographique. (Belgisch Boekdrukkersbond.). Elnök: F. Van Ausloos.

Bulgária. A bulgáriai könyvnyomdászok egylete. (Blgarsko Typografsko družestvo.) Elnök: Colakow Tódor, a bolgár államnyomdában, Szófiában.

Dánia. Den typografiske Forening i Kjöbenhavn. Elnök: Petersen V., Bordings Bogtrykkeri, Nybrogade 12, Kopenhága. — Dansk typografisk Forening. Elnök: Rasmussen H. F. (a »Kolding Folkeblad« nyomdaja), Kolding (Jütland).

Franciaország. Fédération française des travailleurs du livre. A központi bizottság titkára Keufer A., székhelye: Páris, 20, Rue de Savoie.

Luxemburg. Luxemburgi nyomdász-egylet. (Association typographique de la Ville de Luxembourg.) Elnök: Dornseiffer H., Belfort-nyomda (Louigny-út).

Németország. A német könyvnyomdászok segélyegylete. Elnök: Döblin Emil, Chamissoplatz 5, III., Berlin SW. — Elzász-Lotharingia könyvnyomdászainak és betűöntőinek segélyegylete. Elnök: Donát Miksa, Langestrassé 48, III., Strassburgban.

Norvégia. Norsk Centralforening for Bogtrykkere. Elnök: Schulze F. P. »Dagbladet« nyomdaja Kristianíában.

Olassország. Associazione fra gli operai tipografici italiani per l'introduzione e l'osservanza della tariffa. Elnök: Sgr. Angelo Carugati, tipografia Operaira. Corso Vittorio Emanuele 12—16; egyleti helyiség via Rovello 1, Milánóban.

Orosország. Nyomdász-társaság Rigában. A levelek Wagner Józsefhez, Häcker-féle nyomda, ezímezendők.

Románia. »Gutenberg«, a nyomdák munkások általános, kölcsönös segélyező-egylete. (Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografici din România.) Elnök: Al. J. Stamato, Boulevard Elisabeth 39, Bukarest.

Svájc. Svájci nyomdász-szövetkezet. Központi elnök: Amman H., Oberstrasse 81, St.-Gallenben.

Svédország. Svenska Typograförbundet. (Svéd nyomdász-egyesület). Elnök: Eindström Otto, Beckmann-nyomda Stockholmban.

Szerbia. Szerb nyomdászok egylete. (Družina tipografskih radnika u Srbiji.) Elnök: Milojević Péter, a szerb államnyomdában Belgrádban.

A többi egyletek vagy egyáltalán nem, vagy csak részben állnak velünk kölcsönösségben.

A Magyar Nyomdászok Évkönyve

1895-ik X. évfolyama

megrendelhető e lapok kiadó-hivatalánál.

Ára helyben 60 kr., vidékre 67 kr.

Gyűjtőknek tiszteletpéldány jár.